

TEMESI FERENC

Pest

(Részlet)

MÁSODIK KÖTEG:

Több ellenféllel vívott csaták hadicselei

üst	釜
alól	底
elvesz	抽
gally	薪

Azon ritka napok egyike volt, amikor zárás előtt otthagya a klubot. Egy alacsony lány ment előtte, megfogta a sisapkáján a bojtot. A lány mindjárt megállt.

Szia, mondta neki. Emlékszel még rám?

A pillangó alakú, körkörösén rétegzett szemüveg mélyéről hidegzöld szempár tekintett rá.

Persze, hogy emlékszem. Te vagy az új művészeti bizbasz a klubban, aki folyton kínaiul löki a rizsát.

Hát ez pontos volt, mondta. Eljönél hozzám?

Mért ne?, mondta a lány a meglepődés legcsekélyebb jele nélkül.

A kis földalatti megállójában valaki odaköszönt a lánynak. Levette a kalapját, és mélyen meghajolt:

Gróf Kolompár Csingacsuk üdvözli önt.

Szia, Fokgyem!, válaszolta a lány.

Mi az, hogy FOKGYEM?, kérdezte a jumbósapkást, amikor a szerelvény befutott.

Finommechanikai és Elektronikai Műszergyártó Szövetkezet, mondta a lány. Ott gályázik szegény. Azt tudod, hogy az arisztokraták a legkifinomultabbak, a cigányok a leghivesebb szeretők és az indiánoknak a leghosszabb az erekciójuk...

Ismerem a viccet, mondta a férfi. És azt te ismered, hogy Trisztán lovag lovon igyekszik a szomszéd májkászlizmájháusz-ba, hogy megdugja Izoldát?

Nem.

A kötélhágcsó már lebecsajtva, csak sajnos a sekély patak, amin át kell kelnie, elsodorja és lova a patakban leli halálát. Ekkor mondta állítólag tisztán Trisztán:

Se ló, se kék.
 Ebben mi a poén?
 A „shallow” azt jelenti magyarul „sekély”.
 Szóval ez egy magyar-angol vicc?
 Ja.

Leszálltak a Deák-téren, Tengődi Zoltán, a Fialat Művészek Klubjának megbízott művészeti vezetője még este is utálta az úri Váci utcát.

Az otthonosabb, lepusztult részén, ahol lakott, az egyik házfalon rajz:

Valami csoda folytán két üveg bort találtak odahaza, az apróka lány szó nélkül kiitta az egyiket és végigheveredett az ágyon. TZ, ahelyett, hogy mellé feküdt volna, elővette eddigi egyetlen könyvét és elkezdte olvasni „A történet” című írását. Tudod, azért szeretem ezt, mert olyan a szerkezete, mint egy Beatles-számnak.

Miről szól?

Egy lányról, mondta. Hitte is, amit mondott, pedig első könyvének minden írása saját magáról szólt, sajnos. Olvasni kezdte.

A történet

egy lányról szólna akit a leghétköznapiabb természetességgel megcsalna a vőlegénye ezért otthagyná őt is meg a faluját is amit a történetekre kötelezően kirótt moka kedvéért Rumnak hívnának és egy K. nevű nyugat-dunántúli városkába utazna ahol technikumai érettségije ellenére megalázóan alacsony bérért konyhalánynak szegődne egy kastélyba amely egy MÁV-nevelőintézet formájában használná ki gyermekszeretetét albérltet venne ki egy középkorban hűvös bagolyvárban ahol az albérlők a szó ösz-szes értelmében egymást érik egy mesebelien csúf öregasszony kaján vezetése alatt szabad idejét pedagógiai szakkönyvek olvasásával töltené más albérlők férjeinek hátsó gondolatokkal teli gyónásai közepette mert szilárdan élne benne az elhatározás hogy gyógypedagógus lesz mint a szülei és erősen hinné hogy az a néhány óra is közelebb viszi céljához amit a gyerekek kiszolgálásával tölt az intézetben szombatoként reménykedve ülne szőke szobatársnőjével egy „ifjúsági” presszóvá nyomorított hajdan büszke fegyverteremben ahol néhány helybéli ifjú minden szombaton elkeseredett hangzavarral próbálná bebizonyítani hogy bezenészenek született és nem villanyszerelőnek vagy lakatosnak és a himlőhelyes akkordgitaros mind sűrűbben nézne rá egy divatos de a hozzáértők számára ajkbiggyesztően kevés akkordból álló szám közben amikor az intézetbe megérkezne egy sovány egyetemista akinek máris olyan szomorú felhő ülne a tekintetén mintha mindaz megtörtént volna vele ami még csak ezután fog megérkez-ne hogy a gyerekek akikkel bátyjukként szeretne beszélni két hétig makacsul „tanár bácsinak” szólítsák és az intézet igazgatója másfél oldalas „jellemzést” készítsen róla az egyetem pedagógiai tanszéke számára nem feledkezve meg említést tenni hosszú hajáról megérkezne és már az első vacsoránál összeegyezettethetetlennek találná a lány világitóan

zöld szemét az elmosott és mosatlan tányérok közönyös kazlaival és később a „tévészobává” alakított ebédlőben egyedül ülve ezen tűnődne egy ismeretlen filmsorozat megbocsáthatatlan hetedik részének szemlélése közben amikor – munkaideje lejártával – belépne a lány és helyet foglalna ugyanannak a sornak a szélén és ketten néznék tovább a műsort a monoszkipig mikor is a fiú tétova mozdulattal felajánlaná hogy hazakíséri a lányt igent mondana de hozzátenné hogy messze lakik és mennének egy valószínűtlen patak partján szóltanul a fiúnak eszébe se jutna ami ilyenkor általában eszébe szokott jutni mert nagyon fáradt volna a magyarországi távolságokhoz képest szokatlanul hosszú utazástól és csendes kérdései azt az érzést ébresztenék a lányban, hogy ők ketten együvé tartoznak és így gördülne tovább az ellenőrzött történet az elkerülhetetlen befejezésig én meg fölkelnék odamennék az ablakhoz odakinn talán esni kezdene az eső ha kezdetben nem is ugyanolyan tébolyult tervszerűséggel de ahhoz mindenesetre eléggé hogy visszazaladjunk az intézetbe és az éjjeliőr cinkos hunyorgásától kísérve újra nekivágjunk a patakpartnak most már szorosan egymáshoz bújva az ernyő alatt mennénk mendegélnénk mignem egy szobaszerű kiskocsmahoz érünk honnét az elfogyasztott bortól és egymás történeteitől részegen kifutnánk az esőbe és a patakparton egy alacsony padra telepednénk te parancsoló mozdulataimra a padtámla okozta kényelmetlenségtől kissé nehézkesen felhúzott térdrel az ölembe ülél részkető kézzel tartva fölénk az ernyőt és később a kapu előtti lámpaoszlop alatt megsimogatva arcom azt mondanád: úgy nézel rám mint a Talpas amikor azt akarja hogy elengedjem a láncról aztán a véget érni nem akaró búcsúzkodást megelégedve kezünkben a cipőnkkel mennék fölfelé egy birsalmaszagú konyhából vezető korlát nélküli kőlépcsőn dobozok kacatok között egyensúlyozva és a fülelő szobatársnővel se törődve újra és újra tűzet csiholnánk a fájdalomig a nyiszorgó kereveten az egerek egykedvű rágcslálásának zajától kísérve és hajnalban miközben fél kézzel már a alsónadrágom után kaparásznék az érdes szőnyegen váratlanul azt súgnád a fülemben: nem vagyok való se feleségnek se szajhának érted? sose lehetek az ami leszek öltözni kezdenék óvatosan leszorítva farmerem csilingelő övcsatját mindenkinek van két sora gondolnám miközben kezemben a cipővel számban még forró virágod ízével lefelé botorkálnék a meredek lépcsőn meg fogom tartani súgnád még utánam a sötétbe szerencsére Talpas a kapu előtt néhány méterre venne csak észre még sikerülne idejében kiugranom mennék mezítláb a vizes fűvön egy üres úszómedencéhez érnek ami mintha nem lett volna még itt az éjszaka állnék a hajnalban az üresség fölött még mindig esne és kezemben a cipővel engedelmes combodra gyengéden érdes bőrödre gondolnék aztán elindulnék futva a páras patakparton utolsó mondatod járna a fejemben mielőtt nyögve átmásznék az intézet üvegcserepekkel gondosan teliszórt kerítésén és lerázva a vállveregetve bizalmaszkodó éjjeliőrt visszajövök az ablaktól és leülök és rólad szólok akit a leghétköznapibb természetességgel megcsalt a vőlegénye ezért otthagytad őt is meg a faludat is amit a rám kötelezően kirótt móka kedvéért Rumnak hívnak és egy K. nevű nyugat-dunántúli városkába utaztál ahol technikumi érettségid ellenére megalázóan alacsony bérért konyhalány-nak szegődöttél egy kastélyba amely egy MÁV-nevelőintézet formájában használja ki gyermekszereteted albertletet vettél ki egy középkoriban hűvös bagolyvárban ahol az albertlők a szó összes értelmében egymást érik egy mesebelien csúf öregasszony kaján vezetése alatt szabad idődet pedagógiai szakkönyvek olvasásával töltöd más albertlők férjeinek hátsó gondolatokkal teli gyónásai közepette mert szilárdan él benned az elhatározás hogy gyógypedagógus leszel mint a szüleid és erősen hiszed hogy az a néhány óra is közelebb visz céloddhoz amit a gyerekek kiszolgálásával tölt az intézetben szombaton-

ként reménykedve ülsz szőke szobatársnőddel egy ifjúsági presszóvá nyomorított hajdan büszke fegyverteremben ahol néhány helybéli ifjú minden szombaton elkeseredett hangzavarral próbálja bizonyítani hogy beatzenésznek született és nem villanyszereplőnek vagy lakatosnak és a himnlőhelyes akkordgitarós mind sűrűbben néz rád egy divatos de a hozzáértők számára ajkbiggyesztoen kevés akkordból álló szám közben amikor az intézetbe megérkezem én a sovány egyetemista akinek máris olyan szomorú felhő ül a tekintetén mintha mindaz megtörtént volna vele ami még csak ezután fog megérkezem hogy a gyerekek akikkel bátyjukként szeretnék beszélni két hétig makacsul tanár bácsinak szólítsanak és az intézet igazgatója másfél oldalas jellemzést készít sen rólam az egyetem pedagógiai tanszéke számára nem feledkezve meg említést tenni hosszú hajamról megérkezem és már az első vacsoránál összeegyeztethetetlennek találom világítóan zöld szemed az elmosott és mosatlan tányérok közönyös kazlaival és később a tévészobává alakított ebédlőben egyedül ülve ezen tűnődöm egy ismeretlen filmsorozat megbocsáthatatlan hetedik részének szemlélése közben amikor – munkaidő lejártával – belépsz és helyet foglalsz ugyanannak a sornak a szélén és ketten nézzük tovább a műsort a monoszkópig mikor is tétova mozdulattal felajánlom hogy hazakísérlek igent mondasz de hozzáteszed hogy messze laksz és megyünk egy valószínű patak partján szóltanul eszembe se jut ami ilyenkor általában eszembe szokott jutni mert nagyon fáradt vagyok a magyarországi távolságokhoz képest szokatlanul hosszú utazástól és csendes kérdéseim azt az érzést ébresztik benned hogy mi ketten együvé tartozunk és így gördül az ellenőrzött történet az elkerülhetetlen befejezésig amikor fölkelsz odamész az ablakhoz és odakünn még mindig esik az eső ha nem is ugyanolyan tébolyult tervszerűséggel mint amikor az éjjeliőr cinkos hunyorgásától kísérve újra nekivágtunk a patakpartnak most már szorosan egymáshoz bújva az ernyő alatt megyünk mendégélünk mígnem egy szobaszerű kiskocsmához nem érünk honnét az elfogyasztott bortól és egymás történeteitől részegen kifutunk az esőbe és a patakparton egy alacsony padra telepszünk te parancsoló mozdulataimra a padtámla okozta kényelmetlenségtől kissé nehézkesen felhúzott térdrel az ölembe ülsz reszkető kézzel tartva fölénk az ernyőt és később a kapu előtti lámpaoszlop alatt megsimogatva arcom azt mondod: úgy nézel rám mint a Talpas amikor azt akarja hogy elengedjem a láncról aztán a véget érni nem akaró búcsúzkodást megelégtelve kezünkben a cipőnkkel megyünk fölfelé egy birsalmaszagú konyhából vezető korlát nélküli kőlépcsőn dobozok kacsatok között egyensúlyozva és a fülelő szobatársnővel se törődve újra és újra tüzet csiholunk a fájdalomig a nyiszorgó kereveten az egerek egykedvű rácsálásának zajától kísérve és hajnalban miközben fél kézzel már a alsónadrágom után kaparászok az érdes szőnyegen váratlanul azt súgod a fülemben: nem vagyok való se feleségnek se szajhának érted? sose lehetek az ami leszek öltözni kezdek óvatosan leszorítva farmerem csilingelő övcsatját mindenkinek van két sora gondolom miközben kezemben a cipővel számban még forró virágod ízével lefelé botorkálok a meredek lépcsőn meg fogom tartani súgod még utánam a sötétbe szerencsére Talpas a kapu előtt néhány méterre vesz csak észre még sikerül idejében kiugranom megyek mezítláb a vizes fűvön egy üres úszómedencéhez érek ami nem volt még itt az éjszaka állok a hajnalban az üresség fölött még mindig esik és kezemben a cipővel engedelmes combodra gyengéden érdes bőrdőre gondolok aztán elindulok futva a párás patakparton utolsó mondatod jár a fejemben mielőtt nyögve átmászok az intézet üvegcserepekkal gondosan teliszórt kerítésén és lerázva a vállveregetve bizalmaskodó éjjeliőrt visszajövök az ablaktól és leülök és rólad szólok

Úgy olvasta föl, mint egyetlen mondatot, közben végzett az üveg borral. Az ágyra nézett, de a lány nem mozdult.

Klári!

Egy horkantás volt a válasz. Odament az ágyhoz. Az emlősök és a madarak álmodnak, gondolta. Csak a hüllők nem, mert egész életük álomszerű.

Elkezdett pisszegni. A csöndet parancsoló, figyelmet felkeltő hangok minden nyelvben a hüllők sziszegését utánozzák.

Nézte a lányt: erős orra volt, lapos melle, túl széles fenéke és tokája. A szemhéja gyulladt volt, a könnyzacskója dagadt. Most vette csak észre: kis bajuszkája is van.

Klári kinyitotta a szemét.

Mi van?, kérdezte elgyötörten.

Egyetlen ember nem aludt még el egy novellám felolvasása közben.

Mért nem basztál meg?, kérdezett vissza a lány.

Mert még nem szeretlek, mondta. Magában arra gondolt: Ha csődöt mondok, holnap az egész klub tudja. Mit akarok én ettől az erőszakos kis némbertől?

Én is írok novellákat, mondta a lány, és kinyújtózott.

A félszemű is láthat, a sánta is léphet.

Néha olyan vagyok, mint az apám, mondta a lány. Ritkán ütött meg, de akkor nagyon, de rögtön utána azt mondta: szeretlek.

Ez nem szálloda, mondta TZ. Otthon aludjál.

A lány egyből felpattant.

Szemét vagy aljas és gonosz. Szerintem zsidózol is.

Ha azt akarod, hidd azt! De nekem még senki sem mondta, hogy gonosz. Rágyújtott.

Egy cigi 16 másodperccel rövidíti meg az életed, mondta a lány.

Te hónapokkal, mondta TZ. Na, húzz el innét.

Amint a lány után becsukta az ajtót, a telefonhoz lépett. Tárcsázott, megvárta amíg kicsöng, aztán visszatette a hallgatót.

000000//////////

Felébredtem. Azokra az emberekre gondoltam, akik az álomban maradtak. Egy papírfinom, tavaszöld szemű, napmosolyú, kiismerhetetlen lányra például, aki két újságoldal közt lebegett a naplementében égő égen – csak a feje és térdétől a lába volt látható. Vajon mire gondolhat most? Valamit mondani akartam neki, talán azt, hogy ne hagyjon el többé, de álomban sohasem találom meg a szavakat.

Gyakran ébren sem.

Most arra gondolsz?

Arra. Hogy is írta Kornél atya? „Úgy nem kunszt mulatni, hogy a kötelesség rovására menjen.”

És mi az én kötelességem?

Hogy készülj az írásra, te álomtíká! Vagyis olvasd az öreget!

Várj! Még azt is el akarom mondani, hogy anyukáddal is álmodtam. A legszebb ruháját vette fel, hogy meglátogasson téged Porlódon, az egyetlenen.

Ne beszélj mellé. Irány a fürdőszoba.

A fürdőszobában az volt a jó, hogy régi volt, hatalmas, kényelmes káddal. Áztatam magam egy darabig, de aztán nem volt mit tenni. Az asztalon már ott sorakoztak a borítékok, melyeket tegnap este készítettem oda. Az elsőből kihullott egy újsághirdetés.

„Esti séta. Keresek keresztény, modern gondolkozású, független és egyedülálló úri babát, lehetőleg törekeny szókét, esetleg barna médikét, kivel esténként a fáradságos munka után séta közben elszórákoznék. »Fél nyocztól fél kilenczig sétálunk« jel-igére.”

Valami azt súgta nekem, ez egyáltalán nem tartozik a regény anyagához, de nem sokat morfondíroztam rajta, mert az oltáregyesület meghívóinak hátulján az eddigiektől teljesen elütő szövegre leltem.

KULISSZATITKOK. Ez állt az élén az írásnak.

I. felvonás

Nini, ez már drámával is foglalkozik. Meg ez a hirdetés! Még egy ilyen papot, gondoltam, de őszintén szólva örültem a változatosságnak.

Délelőtt kézbesítenek a színésznek egy szerepet. Átveszi, összegyűri, majd le-
vélbe fog:

Tisztelt igazgató úr!

a nyilván félreértésből rám osztott szerepet ezennel visszaküldöm. Bizonyára valamelyik kóristájával tévesztett össze. Ne méltóztassék összetéveszteni senkivel, mert városunk polgárai, rajongóim sem teszik.

Tisztelettel:

Előlegly

Na, ez csak darabszinopszis, annak is paródia.

Tedd a szívedre a kezed: kinézted volna ebből a szeptemberből?

Nem. De hogy sokat járt színházba, az biztos. Többet mondok: ismernie kellett a színészeket civilben is.

II. felvonás

Az igazgató, aki maga is színész, kézhez kapja a levelet. Éppen együtt próbál Előleglyvel. Kitér belőle a szerző, fölrohan az irodájába. Ír.

Tisztelt Előlegly úr,

Önök nincs jussa az én eljárásomról csevegni, mert ezen – és csakis ezen a téren – uraságotat nem érheti utol senki. Fecsegni, galibát okozni azt tud. Sokkal jobban szeretném a szent magyar színészet nevében, ha egyszer megtanulná a szerepét is végre, és nem hebegne arcátlanul olyan darabokban, melyeket kívülről kell tudnia még a függönynek is. A szerepét el fogja játszani.

Nagymellényi igazgató

III. felvonás

Este, közvetlenül a saját föllépte előtt az igazgató levelet kap.

Torkig vagyok az ön arcátlan modorával. Mutasson nekem egyetlen gazembert, aki azt meri állítani, hogy én nem tudom a szerepemet! Az „arcátlan” kitétel miatt uraságod a színészegyesületnél fog számolni, ahol lesz alkalmam előadni, mennyiben szent

önnek a magyar színművészet. Szent! Szépen az! Nyomorgó, lerongyolódott tagjai tudnák önnek ezt a legjobban megmondani.

Fogyatkozó tisztelettel:

Előlegly

IV. felvonás

Az igazgató válasza kézbesítve az utolsó felvonás előtt:

Nem szeretem magam felizgatni, amikor áldozatot mutatunk be a művészetnek, ezért rövid kijelentéseim a következők:

Nagyon örülök az egyesület előtt való szereplésnek és azt ajánlom kellő időben gondoskodjék sűgőről. Én magát már a múlt héten följelentettem az egyesületnél. Nyomor? Na igen, ezt már ismerjük. Uraságod minden délután kettőtől hatig nyomor órákat tart a kártyaasztalnál. Még ma sem adta meg a kártyaadósságát, amivel nekem tartozik. Arcátlanságról könnyen beszél az, aki saját arcát használja föl cipőtalpnak.

A maradék kevés tisztelettel:

Nagymellényi ig.

V. felvonás

Nagymellényi és Előlegly együtt vacsoráznak a Pillében.

Nagymellényi: Miért nem iszol?

Előlegly: Mert égy vasam sincs.

Nagymellényi: Először is, ahun én ülök, ott más nem rëndölhet bort. A poharadat!

Előlegly: Köszönöm.

Nagymellényi: Miért nem szó'sz, ha péz köll? Elég ötven?

Előlegly: Sok is. Mögelégszöm százza'.

Nagymellényi: Mindig nagy zshivány vótá'. Itt van ni.

Függöny

Másnap Nagymellényi levelet kap stb.

Te, ezt lehozhatták volna!

Honnan gondolod, hogy nem hozták le?

Érzem. Talán mert tájszólásban írta meg a végét. Meg nincs is vége.

Tömörkény az elejét is abban írta.

Ő Tömörkény volt... Fölálltam, az ablakhoz sétáltam. Jól jönne egy pohár bor.

Vagy ha valaki beállítana.

Ami ugyanaz.

Várj, mondtam. És Hermész Trizsmegisztosz alias Thoth egy késői ábrázolását néztem a falamon. Még nem mondtam el, de egy lidércet láttam álmomban. Meghalsz, azt mondta. Hadd haljak, mondtam neki. Nem én mondom meg. Meghalok hát.

A halál, csak a maga számára pontos. Mások körülményeivel nem törődik. Érdekelte, hogy mi készen állunk-e az ő hívására?

Nem.

Na látod. Ne törődj te most vele. Te a munkával törődj! Átmentél te már a halálón. Visszaültem az íróasztalhoz.

Ha el tudsz képzelni két csapatot játszani a futballpályán – hogy a te világodban maradjunk – és látod az egész meccset, már nem állsz messze attól, hogy nekivágj a regénynek.

A szűzfehér papírra két keresztet rajzoltam egymás mellé:

++

Ez mi?

Angolul van. Pontosabban amerikaiul. Double-cross. Kettős kereszt. Magyarul átvágni.

Ezt az utolsó mondatot hangosan ejtettem ki, és az álombéli lányra gondoltam, aki ott lebegett megfoghatatlanul az égen két úrságodal között.

felkavar	混
víz	水
elfog	摸
hal	魚

Az irodalmi alvilág és félvilág gyülekezőhelyére, a Hungária kávéházba Király vitte el TZ-t, pontosabban TZ őt. Király akkor is részeg volt, amikor egy szerkesztőségben találkozott. Úgy támogatta az ajtóig. Ott Király kihúzta magát és bevonult. Valamikor, az ősidőkben, amikor még Krúdyék jártak ide, New York Kávéháznak nevezték ezt a helyet, egy a házban működő amerikai biztosítótársaságról. Eklektikus volt, mint a népség, amely idejárt. Fönn a kezdők, dilettánsok, életművészek, besúgók, irodalmi és mezei kurvák, a pálya szélére szorult írók; lenn, a mélyvíznek hívtott étteremben a befutottak: irodalmi papák és cápák. Egy kávéval el lehetett odafönn üldögelni az ezüst tükrök, megcsavart márványoszlopok, nemesfém veretek, flancos lámpák és hazug freskók alatt. Időnként turistacsoportok vonultak át a színen, a közéjük ékelődött detektívek nem a falakat, az itt ülőket fényképezték. Azt, hogy ki volt a téglá, itt is tudta mindenki. Például Bács Józsi, akiről mindjárt megsúgták TZ-nek, hogy kicsoda, pedig versei is megjelentek. A besúgók közül a legtöbbre az ál-Farkas Árpádot tartotta, aki még csak véletlenül se emlékeztetett a székelyudvarhelyi költőfejedelmre. Farkas Árpi az ottani Sugás kocsmában üldögélve mit sem tudott arról, hogy egy nála vagy húsz évvel fiatalabb szélhámos az ő nevéből él Budapesten. Ott volt Balázs, akinek egyetlen versét sem közölték, mert 56-ról írt és különben is avantgárd volt, mégis mindenki tudta, hogy költő, bár zongoraleckék adásából élt. Szinte egész nap itt volt található Marcika, aki a rekordot tartotta Halászbástya-festésben. Mosolygó, piros alma volt a feje a vörösbortól, szemben Ternyánszkyval, a fogatlan festővel, filmstatisztával és hivatásos álmodóval, aki csak a fogait hullajtotta el az átvitt évek alatt, de barátjától eltérően, mind fehérebb lett, amit kínosan fehér ingei csak hangsúlyoztak.

Kék csecsemőszeme vonzotta a nőket: festőnövendéktől, bolti eladón át a pénzes üzletasszonyokig. Ő főleg portrékat és tárgyakat festett, de minden portréval egy új elenséget szerzett magának. Ez nem zavarta, csak meglegyen a borralaló. És ha az megvolt, akkor veszekedett, kiabált mindenkivel, mígnem a többiek nekitámasztották egy bolt rácsozatának: abban a pillanatban, állva elaludt. Viktor mindenkit megértett, talán mert zöldséges létére regényíró akart lenni, s egyszer olyan szerencsétlenül csapott meg egy kötekedőt, hogy az a járdaszegélynek ütve a fejét, meghalt. Viktor vonzotta a bajt: amikor a Hungáriát elfoglalták az arab kábítószer-kereskedők, valutaüzérek és kurvapecérek, az ő arcát igazították meg borotvával. Sötét újságíróból akarta magát költővé felküzdeni, s amikor már fölverték a céhbe, meg sem állt a müncheni Szabad Európa Rádió mikrofonjáig. A korlátnak dőlve Döbbenetes Kornél, gyújtó hangú versek írója álldogált tengerész-egyenruhájában: a mélyvízi iszapszemű ráják életét figyelte. Gyakran bukkant fel Ladányi, a költő, aki egyszer ilyen szavak kíséretében adott TZ-nek ötven forintot: Ezzel megadtam a kétszázat, amivel Gellért Oszkárnak tartoztam.

Inczefy színész volt, de regényíró akart lenni. Ki nem? Mindenesetre kijelentette, hogy két éven belül végez magával, de persze túlélt mindenkit, főleg Svejket, akinek Bólya volt a becsületes neve és egy hetilap orvosi rovatát vezette. Kitűnő tárcanovellákat, kisregényeket írt Krúdy modorában egy – szavai szerint – vénája szakadt íróról, aki nyugtatókra iszik. Hát ez a valaki ő volt, húsos, gutaütéses arcával, sötét napszemüvegével, okoskodó pipájával és szakadt szeretőivel. A többiek azzal gyötörték, hogy a rovatának leveleket címeztek például egy tisztviselőlánnyól, aki a kutyája és a vőlegénye között ingadozik.

A többi ködlovag? Itt volt például Posár, aki kijelentette, hogy a neve „zs”-vel ejtendő, mert olyan régi, hogy fölér egy nemességgel, és pontyot jelent. Ő csak és kizárólag szonettkoszorúkat volt hajlandó írni, amelynek babérlevelei egyetlen krumpli-levesbe sem illettek bele. Most csak egy szót írt le a szalvétára:

anticonstitutionnellement

Ez a leghosszabb francia szó, mondta magabiztosan.

És mit jelent?, kérdezte TZ ármányosan.

Alkotmányellenesen.

Na, erre TZ előjött a négy kínai írásjeggyel, amelyet Bélától tanult frissiben. Amikor elmondta a szavak jelentését, Balázs, aki mintha kezdett volna józanodni, közbevágott:

Ki nem szarja le a te kínaidat?! Az egész azt jelenti: zavarosban halászni.

Ki vagy te, hogy belepofázz?, vágott vissza TZ.

És ha egyszer tetőled kérdezné ezt valaki? Király legrosszabb tulajdonságai közé tartozott, hogy egy (alkohol) fokon túl belobbant az agya, s akire ilyenkor rávetette veszedelmes tekintetét, az megnézhetette magát. Mint most TZ.

Úgy viselkedsz, mint egy nagyon jelentős és nagyon fontos író, pajtikám. A „pajtikám” most vérfagyasztóan hangzott. Mitől? Mert megjelent egy könyved?! A mondataid nekirohannak a kifutópályának, aztán felszállás nélkül leállnak és jelentőségteljesen kérdezik: remélem, tudod, hova repültem volna. Szállj fel végre, akkor is, ha lezuhansz! Az egyetemista társaid közt lehet, hogy elég volt, hogy te írsz, de te most olyanok közt járszod a jelentős személyiséget, akiktől szintén kinyomtattak egyet-mást.

TZ szótlánul szopogatta a fröccsét, de Királyt már nem lehetett megállítani.

Azt mondod, lehallgatják a telefonodat!... Megírnivalóan nevelésfigura vagy. Egy olyan író, aki attól fél, hogy lehallgatják, egyszerűen szólva attól fél, hogy hallgatják.

Király már nem is ivott, csak rekedt részeg hangon mondta a magáét:

A Fialat Írók Köréről meg hasonló marhaságokról beszélsz, értük aggódsz. Egy minősített bűnöző ismerősöm mesélte a börtönben – Király szíjas arcának pofacsontjára feszült a bőr, a fogait csikorgatta, mint mindig, ha rabélete került szóba – hogy kamaszkorában, amikor bandába verődve beszöktek a strandra, ő mindig máshová tette le a gatyáját, mint a többiek. Ha jöttek a zsernyákok, őt nem is fogták el *fijacskám*. Amíg másokban hiszel, nem lesz belőled semmi. A hozzád hasonló értelmiségieket sikerült úgy manipulálni ösztöndíjakkal, hogy ne teremtsék meg önálló írói létezésük feltételeit. Mire állást keresnének, késő, a kis halakkal szemben nem tudták, hogy még akkor kell helyet szerezned, amíg minden csendes.

Hanna, a valaha vakító szépségű költőnő ült az asztalunkhoz. Az a fiatalság messze volt már, mint Király józansága, de a férfit mégis lehalkította ez irodalmi ragadozó jelenléte.

Nagyon utálom ezt a világot, és ha egyáltalán megmaradok benne, az kizárólag annak köszönhető, hogy akad itt egy vagy két ember, akihez ragaszkodom. A kettő közül te vagy az egyik, de nem tudom, ki a másik, testvércém.

Király könnyezve átölelte TZ-t. Érzelmességét ugyanolyan komolyan kellett venni, mint haragját.

Dosztojevszkij, vagy Márquez azon az alapon írnak, hogy a világnak és az embernek van története, ami olyan érdekes, mint az élet. Az életből a művész számára egyedül az a fontos, ami elmondható.

És mi van, ha ez az embereket nem érdekli, kérdezte Hanna, ez a cigányos szépség, akin több festék volt, mint némelyik romantikus képen. Vagy mert félre vannak vezetve, vagy mert pénzük sincs rá, vagy egyszerűen nincs idejük olvasni a taposómalomban?

Nem számít, mondta Király. A művészet maga a művész, Hannám. Az én mostani hallgatásom nagyobb tett, mint a te összes versed.

Elindultak TZ Váci utcai kéglijébe. Hanna rájuk tapadt, talán azt hitte, hogy Király ilyen állapotban még használható az ágyban.

Aznap, amikor a Bódy filmjét vetítették, nagyon szép történetet meséltél a szerelemről részegen. Józanul végiggondolni se mernéd, mondta odafönn a lakásban Király. Abbahagyhatnád a cikizésemet, mondta TZ.

Mit tettél te a sorsodon kívül ehhez a mi irodalmunkhoz? Egyelőre semmit. Milyen tehetségesek a mi kezdőink és milyen középszerűek a mi íróink, mondta Osvát.

Ez rád is érvényes, gondolta TZ, de nem szólt semmit. A szilárd aláveti magát a lágynak.

Király halálszürke arccal lenyelte egy vodkásüveg felét. Az arcán undor ült, az ember nem értette, mért iszik valaki, ha ennyire undorodik tőle.

Legyél a titkárom, fejezte be TZ hosszúra nyúlt nevelését, és fejét félrehajtva elaludt a székben.

Te nem vagy Joyce, én meg nem vagyok Beckett, mondta neki TZ fölöslegesen, mert Király úgysem hallotta. Átment a másik szobába és levetette magát az ágyra. Hanna utána jött, és az ágy végére telepedett. Ha már Király kidőlt, gondolta, TZ is megteszi.

Ne búvölj, öreg vagy te már ehhez, mondta neki a férfi.

A nő pofon vágta. TZ visszaütött, a nő sírni kezdett.

A férfi megszánta, simogatni kezdte a haját.

Feküdj le és aludj, mondta neki. Én majd elalszom a másik ágyon.

0000000//////////

Szerettem barangolni a városban, a hidakon gyalog átmenni, s ezt a nap legkülönbözőbb óráiban tehettem, mert bár a munkám a klubban kötetlen időre szólt, ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy huszonnégy óráig intéznem kellett volna a dolgokat.

Szerettem a Vár környékén bolyongani, a Váralján kódorogni. A Várat magát már nem annyira kedveltem, illetve – dehogyis nem: ott lakott Sápadt is – inkább csak a turista csordák taszítottak. Volt egy kedves padom a Ferdinánd-kapu közelében, a Budapesti Történeti Múzeum előtti kicsiny parkban – egyetlen képeslap nem készült erről a nem mindennapi helyről, így egy kicsit a magaménak érezhettem.

A bőr válltászkámból minden második író és bölcsészhallgató ilyet hordott) elővettem a mára kijelölt anyagot. Ezúttal a történetek különböző imák hátulján voltak, s ez bizony szokatlan eljárás volt H. K. főtisztelendő úrtól. A rózsafüzér elmondása utáni ima így végződött:

*Óh Mária ékes rózsza,
Tisztaságunk szép virága
Esedezzel híveidért,
Szent Fiadnál bűnösökért.
Elesetteknek légy gyámola,
Fáradtaknak nyugodalma,
Te általad Krisztus anyja!
Törültesse bűnünk zsoldja.
Légy betegek orvossága
Szomorúnak vigassága
Midőn eljön végső napunk
Halálunkkor légy oltalmunk.*

Meglepődve kellett tapasztalnom, hogy az imák hátulján papokról szóló történetek sorakoztak. Ha valamit nem hallomásból vett az öreg, hát ez az, gondoltam.

Az inas

Az alsóvárosi plébánoshoz beállít egyszer egy tanyai szegény asszony, egy nyolcéves forma, értelmes tekintetű kislánnyal.

Mi jóban jár, lelköm, kérdi a pap.

Leginkább csak azért gyüttem vóna, hogy vállalja fő a fíjamat.

Osztán minek?

Mi másnak? Hát inasnak!

Nincs neköm arra szükségöm, lelköm.

Hát nem is magának vóna rá szüksége, hanem neki!

Ezt magyarázza mög, lelköm!

Hát fővöszi inasnak, kitaníjja papnak, s amikő e'gyün az ideje fő'szabadíttya...

Csak hát nem úgy mögy ez lelköm, mint a suszterájban. Előbb tanítatni köll a gyerököt, végezzön sok oskolát, aztán ha szorgalmas, majd elválik, hogy löhet-é be-lülle pap... Vagy talán valami különös vonzalma van a gyeröknek a papi hivatáshoz? Tapasztalt valami ilyesfélit?

Dehogy tapasztalta... Hanem az úgy vót, hogy szögénykémnek léharapta a disznó a pöcsit. Gondútam, papnak így is jó lössz...

De ezt az utolsó mondatot már a templom előtt mondta el a gondos anya: gyermekével együtt kipenderítették.

Három nem van: hímnem, nőnem meg a papi, gondoltam, de azért ez egy kicsit sok volt.

A szatymazi kápolna

Jászai Géza, porlód-belvárosi plébános, címzetes sebényicai püspök egyszerű szülőlk gyermeke volt. Nagydarab, szép szál ember lévén békés természettel bírt, még Rózsa Izsóval, a konzervatívok vezérével is kijött a város dolgában.

Hanem egyszer kápolnát kezdtek építeni Szatymazon. Mindenki belekotyogott, hogy így kellene, úgy kellene, Kétágú Gergely meg egyenesen jogi tanácsot akart volna tőle kérni:

A javát még nem is mon'tam főtisztölendő úr: az a csikó, akit az össze' vöttem, mögdöglött.

Jászai megőrizte nyugalmát.

Hát azt hiszi, kend örökké él? Mindnyájan möghalunk éccő...

Nem is azé mondom, felelte Kétágú. Hanem avvóna a szép, ha a kápolna kapuja az én fődemre nézne.

De hisz az észak felé van!, vetette közbe valaki.

A jámbor papot elfutotta a pulykaméreg, nagyot csapott az asztalra.

Ide figyejjenek kendtök: nem kutyasegge a templom, hogy belefújjon a szél!

Ezzel a vita el volt döntve.

Elmerengtem: azért ezt nem akármilyen dolog volt leírni egy paptól.

A parkbéli kutyákat figyeltem, akik látszatra szabadok voltak.

Obstrukció

Pillich Kálmánnak, a nevezetes ügyvédnek nem tetszett valami a városi költségvetés dolgában, és három napon át mondta, csak mondta a magáét, délután négytől hatig. A városatyák megszökdöstek, csak Platz Bonifác főigazgató, a cisztercita rend jeles tagja maradt este hétig. Hanem a harmadik napon már ő is kifakadt:

De jó a bizottsági tag úrnak, hogy ennyire ráér!

Pillich levette csíptető papaszemét és a főpapra nézett.

Tetszik tudni, főigazgató úr, kik a legráterősebb embörök?

Úgy nézöm, az ügyvédök, válaszolta az aszkéta arcú pap epésen.

Dehogy kéröm. Hanem a pap mög a kántor. Mert a pap összetött kézzel, a kántor mög tátott szájjal keresi a kenyerit.

Na, ezért se kapott volna dicséretet, ha elolvassák, gondoltam. Már csak egy szál cigarettám volt, azt a végére tartogattam.

Szityi

Aligha túlzás, ha azt mondom, hogy ő volt a legszegényebb pap Porlódon...

Nem szeretők olyan asztalhoz ülni, ahun az utolsó falat után mingyárt elviszik a bort, mondogatta.

Az istenneves temetések leggyakoribb véghezvivője volt, vagyis az olyan lelkek búcsúztatója, akiknek semmijük, senkijük nem lévén, szegényjogon járt a temetés, legtöbbször a temetőárokban. Azt mondta a vendégnek:

Az ördög is így tartotta vót a fiát, önni adott neki, de inni nem. Ha nincs péz, igyál víz! Igya lé a bajszáról, ami ott maradt. Úgy látom, kelmöd könyv nélkül iszik, de úgy is él!

Szityi olyan szegény volt, hogy se káplánja, se gazdasszonya. Gyakorta megesett, hogy ha vendég jött, vállára vette a puskáját, s kiment nyúlra a mezőre. De ha nem ment, megállt a baromfiudvar közepén, és ledurrantotta a kakast.

Kétsző született a világra, kántorságot nem vise'sz, nem vétközöl soha, mégse üdvözülisz... Mindön kakas a maga szemetin hatalmas. Mostmá' legalább nyugtom lössz túled hajnalba!

Ez volt a baromfi búcsúztatója.

A válasz

Egyszer egy fiatal tógátus először ment legációba, s mivel Szent Lukács napja volt, ezt a textust vette föl: Salut vos Lucas.

Föllépett a katedrára, s annyit mondott:

Üdvözöl bennetöket Szent Lukács!

Várakozott, míg a hívek leültek, de csak nem jutott eszébe semmi. Pedig megtanulta a prédikációt. A kínos csöndben újra megszólalt:

Üdvözöl bennetöket Szent Lukács!

Amikor már harmadszor jelentette be Szent Lukács üdvözetét, felállt egy vastag nyakú atyafi és így szólt:

Há más ögyebet nem kér tőlünk Szent Lukács, úgy tessék mögmondani neki, hogy mink is köszöntjük őkgyelmét!

Vagyis hát: kevély koldus, gyáva katona, tudatlan pap – mi haszna van annak. Megjegyzendő, hogy ez az eset a Kakasos templomban, keresztyén testvéreink gyülekezetében történt.

Csodatétel

Körösztény atyámfiak, szólt híveihez egyszer Miklós atya, a tengódi pap, távoli rokonom. Krisztus olyan csudát is tött többek között, hogy éccő ötszáz embört lakatott jól.

Az egyházi a prédikáció után figyelmeztette a lelkészt, hogy ötszázat mondott ötezer helyett.

Nem tösz az sémmit, szólt egykedvűen a pap, hisz ezök az atyámfiak az ötszázat sé hitték el.

Szerettem volna még tovább olvasni, de a következő cédula az utolsó volt a borítékban.

Az utolsó ítélet

A tengődi plébános egyszer a következőképpen fejezte be prédikációját:
Szeretott híveim az Úrban! Ha én möghalok, fölmögyök a mönyországba, mert egészen biztos, hogy odajutok. Bekopogtatok a mönyország kapuján. Szent Pétör mög kiszól:

Ki az?

Én vagyok a tengődi plébános.

Tudjátok, erre mit fog felelni?

Azt fogja mondani: nem eresztelek be, mer rosszul őrizted a té juhaidat.

Azt mög tudjátok, mit fogok én erre mondani?

Hát azt:

Nem juhok vótak azok, hanem disznók!

Elovasnám még egy darabig – először éreztem így. Rágyújtottam az utolsó szál cigimre, és néztem az Erzsébet híd pülönjának oldalnézetét a Gellért-heggyel, melyet mintha még nem fedezett volna föl senki. Fotós biztosan nem, gondoltam.

Akkor megszólalt az én dibukom, Catalinám.

A prédikáció az utolsó nyilvános beszéd, amely alatt tilos locsogni.

Nem lehet mindenkiben vasárnap, mondtam, és barátom temetésére gondoltam, amikor a gyászbeszédet végigsziszegte mellettem egy szipirtó.

bezár	関
ajtó	門
elfog	捉
tolvajok	賊

Metróval menekült be a városba, ha úgy érezte, Nadine szeretete kezdi már fojtogatni. Most épp úgy érezte. Megrepedt az ágy lába, és ezt ő rossz előjelnek tartotta.

Szemben vele, a szerelvényvégi rövid ülésen szókésre festett hajú, törékeny, nap-szemüveges nő aludt félredőlvé. A lóversenypálya melletti állomáson egy üllő arcú, laposra vert orrú csavargó ült le a nő mellé, a zacskójából kikandikált a borosüveg, az inge hasig ki volt gombolva. A nő mintha magához tért volna egy pillanatra: a sarokba húzódott, több számmal nagyobb, kockás kabátja fedezékébe.

A csavargó Zoltánra röhögött.

Hanyadik köröd?, kérdezte a nőtől.

Ismérem ám! A fickó Zoltánra hunyorított.

A nő kétségbeesett, tompa tekintete a napszemüveg rejteke fölött. Egy idő múlva újra lerántotta az álom – a csavargó vállára dőlt. A szakadt ruhájú férfinak tetszett a dolog, tovább vihogott.

Feljössz hozzám?, kérdezte a nőtől a Keleti pályaudvarnál.

A finom arcú nő undorral, riadtan dőlt hátra.

Na, húzz a vérbe!, mondta Zoltán a férfinak, akit a rendőri jelentések „közveszélyes munkakerülő”-nek írtak volt le számtalanszor. Akkoriban Magyarországon kötelező volt a munka, bár dolgozni, azt nem nagyon kellett.

Kedzetben vala a szerelem, gondolta, amikor a munkakerülő, de nem feltétlenül naplopó kitántorgott a kocsiból. A beesett arcú, leheletfinom kis nő visszabújta a szemüvegére erősített napszemüveg mögé. Szűk nadrág, olcsó tornacipő volt rajta, a keze, mint álmában is, virágos mintájú táskáján nyugodott.

Zoltán az Astoriánál szállt le.

A szálloda előtt szinte nekiütközött egy lánynak.

Szia, Luca! Te vagy az?, kérdezte hitetlenkedve. A lánynak ugyanolyan szomorú-barna szeme volt, mint amikor Zoltán évekkkel ezelőtt használta volt Porlódon. Nem volt szokása az ilyesmi, de hogy első szerelme kirúgta, hirtelen elkezdtek sokasodni a kékszakáll szőrei az állán. A lányról kiderült, hogy Miskolcra ment férjhez és van egy gyereke.

Zoltán szó nélkül kézen fogta, mint ama nyomorúságos találkozásukkor és vonszolni kezdte a Váci utcai kégli felé.

Luca, mint aki álomból ébred, engedelmesen követte.

Hiába tett meg azonban mindent a nagytermészetű férfiú, most nem akart összejönni semmi a nyikorgó, horpadt hevederen. Óriásiakat szerettek voltak pedig annak idején, Luca elnyújtott macskai nyivákolása akkoriban egy egész házat felébresztett álmából.

Zoltán, aki legalább annyira utálta az időlopást, mint egy bizonyos kínai párt-funkci író, aki, hogy gyorsabban leírhasssa, Liu Hszin Csi Táj Csiről, Ting Jire változtatta a nevét, mert három vonással le lehetett írni (ㄗ-) meg sem próbálta tartóztatni a lányt. Miután becsukta utána a LEVI'S feliratú ajtót, meghallgatta Bob Marleytól a NO WOMAN, NO CRY című számot és a legközelebbi csapszék felé vette az útját.

A Tengődi borozó ablakában ott trónolt egy zöldesbarna szemű lánnyal Plexi, aki időközben megszabadult szakállától, amely olyan volt rajta, mint egy szecessziós képkeret. A lányt Julinak hívták, *cibológia* szakos volt Plexi szerint, aki magát magyar-ország szakosnak tartotta. A lány a Fiaatal Fűrészek Klubtagjairól akarta megírni a szakdolgozatát, aztán egyszerűen ott ragadt a klubban. Soha többet nem tette a lábát az egyetemre. Plexi éppen szokásos viccsorozatainak egyikében lubickolt:

Kedves nézőink! Itt ülünk Pása bácsival a munkásmozgalom tisztelve szeretett és szeretve tisztelt veteránjával és most arra kérjük, talán emlékezne vissza a 905-ös időkre. Mint tudjuk, Pása bácsi már akkor is aktív harcosa volt a mozgalomnak. Hát hogy is volt ez kedves Pása bácsi, 1905-ben?

Kezét mint egy mikrofont a lány szája elé tartotta, és elvékonyodott, vénemberes hangon belekezdett:

Hát, kilencszázötbe ott álltunk a Nyévszkij meg a Szádovája sarkán, azt' egyszerű csak hallok, hogy valaki elkiáltja magát hátul: Kard ki, kard! Erre mi, adj neki, vágjuk, ka-sza-bol-tuk a proli csőcselékét!

Meghívhatlak egy fröccsre?

Te igazi gallér vagy, mondta Plexi. Búzavirágkék szemével intett, hogy a csajnak is. Hadd töltsék hitet a poharadba, mondta fellengzősen a lánynak.

Olyan a feneke, mint két női mell, hunyorított Zoltánra. Did you miss the bus?... No, I basz the miss!

Juli hangosan fölnevetett a tréfán. Plexi mindent bedobott, ezt a viccet például Zoltántól hallotta.

Átölelte a lány vállát.

A szerelem egyenlő a halállal. Mind a kettő energiaátadás.

Juli rajongva nézett Plexire.

Aki él, szeressen, aki meghal, nyugodjon. Jang Csu szerint, mondotta Zoltán.

Majd én szerzek neked csajt, mondta fensőbbsegesen Plexi a lyukas pólójában. Ez a város tele van olyan lányokkal, akik feltartott pinával járnak, akár a macskák... Egy lopott kocsit hajtok, ez az életem, magyarázta a lánynak. Hirtelen átváltott vásári kikiáltóba: Tessék, tessék, öt forint a gatyá! Húzogatyá, tologatyá – felveszi, nem megy le – hagyja uram, öt forint a gatyá!

A következő fröccs után a rádióbeli reggeli tornát utánozta:

Tegyük a kezüket a tarkójukra! Forduljanak a fal felé. Várják a lövedék becsapódását.

A szerelem gazdaggá tesz, mondta Zoltán. Kár, hogy később mindent visszavesz.

A lány egy angol szlengszótárból fordítgatta a punci szinonimáit, ki tudja hanyadik fröccs után: ábécé, ás, Ádám birtoka, alkóv, almanach, afrodiziákus teniszpálya, gyerekcsináló, zsák, táska, bank, szépségfolt, alsószáj, hasbejárat, madár, darab, harapás, egy-kis-dzsem, fekete lyuk, a kékszakáll szekrénye, lökés-ütés, feneketlen gödör, doboz...

Ez nálunk is van!, szólt közbe Zoltán.

...kenyér, rekettye, barna kislány, bikaszem, csavargók boltja, édessüti, bungaló, bokor, hentesüzlet, gomblyuk, káposztaföld, gyertyatartó, a Jó Reménység-foka, dugócsapda, macska, élve-fogd-el, nyitott vágás, barlang, pince, karfiol, anyakönyvi kivonat, az üdvösség közepe, központi hivatal...

Nem törődtek már Zoltánnal sem, Plexi felnyerített a neki tetsző kifejezéseken.

...óra, kávéház, fasztartó, kakukkfészek, isteni seb, szem-ami-akkor-sír-ha-bír, kandalló, légyfogó, bejárati ajtó, zöldmező, tornaterem, a remény kikötője, ír szerencse, kulcslyuk, édes otthon, szálloda, dombalja, Lady Jane, alföld, főtutca...

Sok van még? kérdezett közbe Plexi.

Úgy kétszáz.

Akkor csak a legjobbakat mondd!

...szekrényiók, gép, verőér, hússütő, tejesköcsög, egérfogó, szótlan száj, újdonság, kályha, pipatisztító, szegényember áldása, faszhámozó, pumpa, magánterület, fogadó oldal, vöröshagyma, út-a-mennybe, iskolatáska, szeminárium, bőrkabát, a-folytonosság-megoldása, szopó-nyelő, cél, alacsony-férfiak-temploma, játékbolt, vízimalom, ahová-Samu-bácsi-megy, műhely, tudod-mi...

Na, elég volt, mondta Plexi. Innék még egyet.

Sajnos nincs több pénzünk, mondta Zoltán. De annál több üres üvegünk van.

Fölmentek a kéglibe, Zoltán levett egy nagy, barna, papundekli bőrröndöt a szekrény tetejéről. Teletöltötték üvegekkel. Kettejüknek kellett fogni, úgy vitték a másfél sarokra levő csemegeüzletbe.

Úgy indulunk, mint zúgó vihar, és úgy áradunk, mint a szar! Édes hazánkért s a forradalmi pártért a néppel foston-húgyon át... Plexi ezt bömbölte az utcán. Tehette – állítólag papírja volt arról, hogy flúgos.

Amikor tizedszer fordultak, már a boltban is megnézték őket. Egész kis vagyon jött össze az üres üvegekből.

Plexi megtanította, hogyan kell a húst a főzelék alá nyomni a pénztárosnő előtt és egy tizesből hogyan ehetnek hárman. A világ legtermészetesebb módján kell kinyújtani a telerakott tálcát a korláton kívül állónak. Persze csak akkor lehet megcsinálni, ha sokan vannak a gyorsétteremben, Plexi szép szavával, a moszkovita népbüfében.

Régóta meg akartam kérdezni, Zoltán egy piálás alkalmával merészen belevágott, tulajdonképpen te milyen művészeti ághoz tartozol?

Filmes vagyok, mondta titokzatosan Plexi. És költő. Tudod, a hold a szívem foglya, mondta. Regényt is készülök írni, de tudod, senki sem írt még regényt a diszkófényről.

És a film? Mért nem dolgozol a Bódy Gáborral.

Plexi a levegőbe csapott:

Ugyan! A Gábor az más. Ő könnyen talál szereplőket. A fél klub az ő filmjében játszik. Még én is... De az enyém!

Mi a baj?

Hát az tudod, hogy én röntgenfilmet szeretnék forgatni, de senki sem hajlandó játszani benne.

Zoltánnak el kellett ismernie, hogy ennél nagyobb porhintővel még nem találkozott.

Amíg a pénzből tartott, két összetolt ágyon aludtak hármasban a lánnyal, ami csak éjszaka okozott gondokat.

Egy nap Zoltán korán kelt.

Most elmegyek pénzt szerezni, mondta, és Plexiékre zárta az ajtót.

Csak egy százast tudott fölhajtani, de mire visszaért, nyitva találta a konyhablakot.

Egy kis tornamutatvány és Plexiéknek hűlt helyük volt.

00000000//////////

A napnak első dolga, hogy önmaga legyen.

Tubarózsa, te néha elfeledkezel arról, hogy én is a bölcsészkarra jártam. Porfirij mondja ezt a Bűn és bűnhődésben. Különbem sem értem az embereket, ha a hétköznapokról beszélnek. Minden nap egy csoda, hát nem?

Fényes tekintetű nadrágfenekem csak mosolygott eme évődésen. A Kis Kört csináltam meg éppen. Ami fontos: ivás nélkül. Kezdődött ez a proletár Váci utca és a Sörház utca sarkán nyílt általam Vermes Grünernek titulált sörözőben, ahol ott ült Alkalmas. Nem bánta, hogy nem iszom, nem volt pénze. Itt egy Wernesgrüner nevű kellett-német sört ittak. Végigjártam mind a három helyet, ahol alkoholt mértek a Vásárcsarnok melletti Pipa utcában. Nem lettem pipa, hogy nem találtam senkit. A Havas utcai Részeggyárban, ahol fizetésnapokon úgy álltak sorba piáért az emberek, mint a gyárban a munkabéért, már nem volt ilyen szerencsém.

Korán feltörte a bőrünket a tőke ostroma! Ezt vonyította az egyik munkapadnál Ellenség, aki Furcsa haverja volt, régóta cirógatta a cirózis, de ennyi.

Hiszek az emberben, mert nálam alábbvalóbb nincsen, nyilatkoztatta ki.

A Belgrád sörözőben (miért nem a Tengődi Borozóban?) kornyadozott Cérevics és Korpa. Adtak egy szál cigit.

Te ez lyukas, mondtam Korpának.

Szuvenyírna nyiháhá nyé kukucska protku, mondta Cár, akit időnként Cár-
vicsnek hívtak. Ajándék lónak ne nézd a fogát!

Grinzingi, Pilseni, Bécsi. Senki, sehol. Útba ejtettem a Szerb utcai pinceborozót,
melyet csak a beavatottak ismerhettek.

Az Ibolya presszóban Kamu darvadozott Hogyishívjakovval, az orosz ösztönös
díjassal.

Vanicum?, kérdezte Kamu. Azt akarta kérdezni, van-e unicum. Nem volt ott,
amikor a relativitáselmélet föltalálta Einsteint.

Nekvavami, mondta. Ez azt jelentette: Neki van valamije.

Mid van, kérdeztem Hogyishívjakovot.

Semmim. Neki van egy Chick Coreája, de én a szivart szeretem.

El El, mondtam.

Most hova mész?

Ez az Északi Szél Kapujának egyik őrzőangyala.

El El?

Igen, El, el.

Senki se legyen más szolgálja, aki a maga szolgálja tud lenni.

Ezt Kati mondta, amint ott ültem a kezdő napfényben a Felszab alias Ferenciek
terén, egy padon. Már benéztem az Apostolokba és a Kárpátiába is. Akkoriban, úgy
hetvennégy-hetvenötben megengedhettük magunknak, hogy beüljünk sörözni néha.

Szerkezetek szeretkeztek munkáiban. Ezt ráírtam a borítékra, amely a mappám-
ban volt. A tollam már alig fogott. Ilyenek voltak mellé írva: alámvaló nyomorult.
A többit most hagyjuk. Beletemetkeztem Krisztus szolgáljának írásaiába.

Egy politikusról

Babó Emil, vagy ahogy rajongó tanyai hívei nevezték Milcsi, nem azt a formát
mutatta városon, mint választóközterében. Alapjában véve nagyindulatú ember volt,
aki tartott önmagától, mert érezte, hogy nem bír a természetével. Állandóan köteke-
dett. Ha éjszaka, boros fejjel beállított a vendéglőbe, az első szava egy kurjantás volt:

Kifelé a zsidókkal!

A tanya népe az más. Azok előtt megalázkodott, mert tudta, hogy ők lesznek
a választói. Éppen ezért minden parasztbálon, lakodalomban, keresztelőn ott volt, s el-
lentétben Rupával, a tanyák kapitányával, nem hitte, hogy a bor meg a savanyú víz
megárt a tekintélyének. A tanyai, úgynevezett Porlód Második kerületi választás volt
a legtisztább az országban, sose került pénzbe. És csak egyetlen egyszer győzhetett kor-
mánypárti képviselő, a porlód-rókusi plébános, aki legyőzte Hermann Ottót, a bogaras
függetlenségi embert. Na, ezt a plébánost söpörte el a következő választáson Babó
Milcsi.

A téli választás reggelig tartott. A tanya népe a kocsiderékba húzódva, subába
bújva várta, mikor kerül rá a sor. A plébános és hívei éjjélkor már beszüntettek min-
den működést, tudták, hogy vesztek. De a választási elnök hiába rimázkodott a nép-
nek, hogy vonuljon haza, eldőlt a küzdelem.

Azt má' nem tösszük, mondták az emberek. Ha begyüttünk, szavazunk is!

Reggel hat órákor, a derengő februári szürkeségben a tanyai magyarság egetverő
kurjongatásokkal kísérté új követét a rókusi iskolától az alsóvárosi népkörbe. A tömeg
élén Babó Milcsi haladt lakkcipőben, a bokáig érő hóban, a vagy három kilométeres úton.

Ivánkovicst, a rókusai plébánost kárpótolták egy kultuszminiszteri osztálytanácsossággal. Valamikor ez az állás volt a püspöki méltóság lépcsője, ő is onnan jutott a rozsnyói egyházmegye élére. De ebben se maradhatott haláláig.

Babó Milcsi még rosszabbul járt, szállóige lett a nevéből, s egy időben annyit emlegették Porlódot, hogy a város nem győzött csuklani. Az történt, hogy egy országgyűlési képviselőkkel folytatott kártyacsatában Babó Milcsi segített a szerencsének. Kosztka törzsorvos, a rettegett párbajhős észrevette.

Emil, te csalsz!, kiáltotta.

A porlói tanyai nép nem ábrándult ki olyan könnyen választottjából.

Sémmi az, nyilatkoztatta ki Hódi, Mucsi vagy Biacsi, szóval valamely igaz porlói *lélők* a Kisparaszt becenevű kocsmában. Ha tudják róla, hogy paklizik, né üljenek lé vele játszani! Mink is kidobtuk a Savanya Janit a kocsmából, azóta nem adunk neki lapot. Azért mégis vezetőgazda, löhet rá hallgatni! Babó úr is nagyon jó követnek.

Kár, hogy ezt a védőbeszédet Babó Milcsi már nem hallotta. A botrány után nyoma veszett. Volt, aki szerint amerikai gyémántmezőket kutat, mások szerint részt vett az orosz-japán háborúban. Egy biztos: élve többé senki se látta.

A kispap

Dezsőnek hívta az egész város, a vezetéknevét senki se tudta. Hosszú, szívós férfi, a haját bezsírozva, elválasztva viselte. A Tisza-partnak ő volt a legerősebb munkása, szenet lapátolt, búzás zsákokat cipelt. A munkabírásban páratlan, engedelmes, tisztességes ember volt. Mihelyst azonban pár hatost keresett, azonnal elitta és aludt utána egy egész napot.

Részegen megjelent különféle jótévdői ablak alatt, és órákon át hálálkodott az ócska ruhákért, éjszakai felköszöntőit latin imádságokkal fűszerezve. Fölsővároson mindenki meg volt győződve róla, hogy fölszentelés előtt álló kispap vala valamikor.

Asszonyi históriába keverődött, mondogatták az öregasszonyok. Kicsapták, és így csúszott léfele a zsákolásig.

Dezső egy éjszaka Kószó István ügyvédet látogatta meg.

Hogy a jóságos Atyaúrsten árássa kögyelmét nagyságodra, még pedig oly formába, hogy kedves, szeretött családjáva égyütt éltesse mindnyájukat az emböri kor legvégső határáig... Adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in coelis et in terra...

Tömörkényi ifjúkori cimborája felébredt és kinyitotta az ablakot.

Micsoda dolog ez, Dezső! Mán mögén ivott? Mér nem mén haza?

Nagyságos úr, a tisztöletöm végtelen, én szögény, nyomorútt embör mög akarom hálálni nagyságod jóságát!

Azér ver föl az álmombul? Hát ilyen a maga tisztölete?!

Könyörgöm, né tessék rám haragudni – et ne nos inducas in tentationem – hogy az a jóságos Atyaúrsten árássa...

Elég, Dezső, ezt mán hallottam.

Mögyök mán, mögyök, et cum Lazaro, quondam paupere, de tessék mögmondani, mikó gyűjkek e'?

Amikó józan lössz, Dezső.

Né tessék azt kívánni, nagyságos úr!

Na, ide figyejjon, Dezső! Ha e'mondja, hány iskolát végzött, mi történt kispap korába, mögbocsájtok.

Dezső közelebb ment az ablakhoz, de csak annyira, hogy a pálinkaszag ne riassa el jötevőjét.

Csak négy osztályt végeztem, nagyságos uram. Kis-Zomborban csak annyi vót. Az apám postakezelő vót, 1876-ba möghótt. Rá égy évre léégött a házunk. Kódusok löttünk.

Hát aztán mi vót.

Sömmi, mondta nagyon halkan Dezső. Mindig dógoztam válogatás né'kü.

Hogy ragadt rá mégis a kispapság híre?

Kéröm szépen, mindig vallásos embör vótam. Dezső arca egész áhítatos lett a lámpafényben. A latin miatyánkot mög a ministrálást kisgyerökkorom óta tudom. A zsákolókka' nem barátokozok, me' csúny szavú népek. Déli pihenőn, mikó kalap levéve magamba szálltam, e'kezdek csúfóni: Ni, mán mögén az Istenne' beszél a kispap! Hát így vót. Mondtak mán olyasmit is rúlam, hogy misétem is. Az igaz, hogy velem minőnrű e' löhet beszélgetni, me olvasni azt nagyon szeretök. De Mihálynak hívnak, nem is Dezsőnek.

No jól van, Mihály. Hónap gyűjön el, kap égy nadrágot.

Itt kéne abbahagyni, mert a legendák halála csaknem olyan érdekes, mint maga a legenda. De a legendák makacs dolgok. Zsákszámba szálltak továbbra is Dezsőről.

Minoréta vót, mondta egy ráncos, töppedt szájú néne.

Ami azt mutatja, hogy a minorita rend milyen népszerű is volt Fölsővároson.

A név kötelez

A karcsú kis újporlói templomot egy külön erre a célra szerveződött társaság, a Szent Erzsébet-egyesület emelte, meglehetősen nehéz körülmények között. A szerény hatósági támogatáson kívül multságokból, népiünnepélyekből gyűlték a garasok, nemkülönben az egyesületi tagdíjakból. Belépési nyilatkozatot szívesen aláír mindenki, de fizetni már kevésbé szeret. Az újporlóiak nem teketóriáztak sokat, pöröltek. Így jött össze végül az a 76 000 békebeli korona. Valóságos csoda, hogy sikerült összeszedni a pénzt. Az erős akarat, a buzgóság megtermi gyümölcsét. Főleg, ha olyan segítője akad az ügynek, mint a derék Kohn Náci, a fiatalon elhunyt, mindig jókedvű újporlói téglagyáros, aki hitelbe szállította a téglát.

Az 1910. év Erzsébet napjára volt kitűzve a templomszentelés. A baj csak az volt, hogy Kohnnak is fizetési kötelezettségei voltak, és járt neki a téglákért még tízezer korona. Ám sajnos kiapadt minden forrás, az egyesület képtelen volt a legcsekélyebb összeget is előteremteni.

Pézt, uraim, pézt, mondogatta a jóságos téglagyáros, engöm is fojtogatnak!

A fölszentelés előtt a kétségbeesés gyötörte a templom jötevőjét.

Foglalja lé a templomot, tanácsolta Serfi András, egy ügyvéd. Fölszentelés előtt csak égy magánépület, kövek tömege. Nem védi a törvény, mint fölszentelés után. Ha most nem siet, örökre elkésött.

Kohn Ignác, aki megelégedett volna már hatezer koronával is, kétségbeesetten vakargatta az üstökét.

Uram, föltétlenül mögtenném, mög én, gondolkozás nélkül. Hogyha...

Mi az a hogyha?, fakadt ki a fiatal, ám mohó ügyvéd. Joga van hozzá, de csak Erzsébet napjáig.

Löhetetlen, tört ki Náciból a kétségbeesés. Ha Kovácsnak, vagy Szabónak hívnának, égy pillanatig sé tétováznék. De tessék elképzelni, mekkora botrány lössz belüle, ha égy Kohn léfoglal égy katolikus templomot! A nevöm az átkom.

Szerencsére azonban ott volt Lázár György is, aki nemcsak a város polgármestere, de az egyesület díszelnöke is volt. Ő kifizettette a várossal a tartozást.

Kohn Nácinak pedig első dolga volt, hogy megmagyarosította a nevét Ivánra.

Sosé löhet tudni, mikö építenek Porlódon mögén templomot!, mondta.

Édes párom, ne kívánj vissza engemet, mondta a hang bennem. Közelebb vagyok hozzád, mint valaha is voltam.

Néztem a Ferenciek temploma előtt levö feszületet, amelyet nem olyan rég helyeztek volt vissza, renoválás után. Néztem csak, néztem.

	金
aranyszöcske	蟬
levedlik	脫
hártya	殼

1967-77-ben mindenki gyanús volt, akinek hosszú haja volt és három akkordnál többet tudott. Mert hogy a punkok maximum annyit bírtak megtanulni. Egyik cimborámnak se volt hosszú haja, egyik sem tudott három akkordnál többet, mégis bajba keveredtek.

Az egész ott kezdődött, hogy a Fialat Fűrészekben Plexi leszólitott egy amerikai csajt. Nem lett volna semmi, de Plexi a leszólitáson kívül Hi, how you're doin'? csak néhány sort tudott a The Grateful Dead (A Hálás Holtak) hippizenekar BEST OF GREATEST HITS vagy valami hasonló című albumáról. Hogy aszongya: There's a road / No simple highway / Between the dawn / And the dark of the night / And if you go / Noone may follow... Hogy Plexi mennyire volt szöveghű, azt csak sejteni lehet, de hogy mennyire volt Juli-hű, azt tudni. Nem is hagytam annyiban a dolgot. Oda ültem a csaj asztalához és elárasztottam hatalmas dumámmal, amely így, éjfé felé, általában hitelesnek hangzott. Barbara Rabinovitz, ez a szép, tipikusan szöke, kék szemű New York-i zsidó lány a gyökereit jött keresni Magyarországra. Éjfé után Wroclawot, magyarul Boroszlót kezdte emlegetni, és kiderült, valójában azért utazott ide, mert Párizsban egy ideig egy magyar festövel élt együtt.

Velem pechje volt, mert azon az éjszakán egyáltalán nem öhajtottam megdugni öt, a magyar fasz nagyobb dicsöségére. A jegyzeteimet bámultam, a kis, barna noteszt, amelynek részegen tett feljegyzéseiböl úgyszólván semmit sem tudtam elolvasni. Különösen bosszantott a név nélküli telefonszámok, valamint program nélküli időpontok nagy száma. Egyetlen bejegyzést tudtam kibetűzni: RENGETEG SEMMI SE TÖR-TÉNT MA.

Barbara a fürdőszobából visszajött és zokogni kezdett, hogy mióta ő Magyarországon van, nem akarja meghágni senki.

Miért ilyen az orrod?

Apám betörte.

Levette a huzatot a paplanomról és azzal takarózott.

Bika jutott eszembe a klubból, aki hajlandó volt ilyen lány körüli szolgáltatások vállalására. Bika különben villanyt és biztonsági berendezéseket szerelt. Az apja partizántábornok volt valaha Görögországban, és egy időben együtt ült Csermanek-Kádárral. Egyszer elmesélte, hogy a magyar aranykincs körül is szorgoskodott, csak az volt a furcsa neki, hogy egy orosz laktanyán vezetett át az út a trezorhoz. Rendkívül leleményes volt mindenben. Ha nem volt pénzünk, végigmentünk az éjszakai nagykerúton és Bika, míg mi a bakot tartottuk, egy kétforintos néhány koccantásával kiiktatta a maszekok neonfeliratait. Aztán másnap, vagy harmadnap beállított a delikvenshez. Magát az Isten küldte, hálálkodott a maszek. Bizony, mondta Bika, akinek görög keresztnéve azt jelentette „Isten ajándéka”. Az ajándékozás előnyeiről kevésbé voltak meggyőzve azok, akiket Bika kénytelen volt megverni. Talán elég annyit mondanom, hogy a magyarországi görögök is félték tőle, mint a tűztől.

Barbara, a legősibb női praktikához folyamodott: megpróbált féltékennyé tenni. Bemutatott egy Baltaváry pontosabban Baltavary nevű amerikai magyar srácot, aki itt tanult az orvosegyetemen a bátyjával egyetemben. Szálfa termetű, szelíd óriás volt Álmos. A bátyját Elődnek hívták. A többi öt fivér a hét vezér többi nevét kapta a keresztségben – ilyen névvel annyit kell verekedni az amerikai iskolákban, hogy mindegyik Baltavary duzzadt az erőtől. Pszichiáter apjuknak tehát sikerült erős férfivá nevelni őket, de azt a parancsot, hogy csak magyar lányt lehet feleségül venni, mindegyik megszegte.

Helyrehoztuk, amit apánk elrontott. Az én feleségem félig eszkimó, félig skót.

Ahogy Álmos szelídkék szemébe és rozmárbajszára pillantottam, mindjárt tudtam, hogy mi ketten barátok leszünk. Egymás szavába vágva meséltünk, Barbarára ügyet sem vetettünk.

Tudod, ma én új-zélandi író lennék, ha apám úgy dönt ötvenhatban, mint a tied, mondtam neki. Barbarát az is idegesítette, hogy magyarul beszélünk, mert magyar szókincse csupán ennyiből állt:

Kóúrjaál agyjon!

Nézd, magyaráztam Barbarának Dzsuge Liang egyik hadicselét. Egy igazi fickó olyan, mint a kígyó. Ha a fejét támadod, a farkával csap oda. Ha a farkát támadod, a fejét hívja segítségül.

És ha a közepére lépek?

Akkor mindkettővel visszaüt.

Barbara szemét elfutotta a könny.

Mit csináljak?

Olvasd el a Harminchat kínai hadicselt. Angolul biztosan megvan.

Kivittem őket Rákosmákosra egy kirándulásra. Már attól el voltak ájulva, hogy az előkertekben mákot láttak hajladozni.

Ezt itt lehet?, kérdezte Álmos.

Te, ez a mákos tésztához kell, mondtam neki. Gyerekkoromban éltem-haltam érte.

Itt már gyerekkorban rászoktatják a drogra az embert?, kérdezte Barbara.

Nem, csak a mákos téstára, mondta Nadine.

A két amerikai akkor vadult meg igazán, amikor kiértünk a Rákosmáros határában elterülő természetvédelmi területre.

Ez maga a paradicsom, kiáltott fel Álmos, és valami magas gazok tetejét kezdte tépkedni. De Barbara is ám. Amikor már tele volt vele egy szütyő, megkérdeztem:

Mi ez?

Vadkender, mondta Álmos. Nem olyan jó, mint az igazi marcsa, de megteszi. Ha süteményt csinálsz belőle, meghatszorozod az erejét.

Mari és Juana találkozása?, kérdeztem.

Ühüm, mondta Álmos. Nadine-nál letépdeste a legfinomabb leveleket, főleg a nőstény egyedekről, mert azok (úgy látszik ebben is) erősebbek és egy lábosban szárítani kezdte a tűzhelyen. Abban a pillanatban megértettem, hogy miért hívják a füvet az ami szlengben *potnak*, vagyis lábosnak. A száz másik neve mellett.

Take a walk on the wild side! Álmos rám nevetett.

Szívtam, mint a megveszekedett, a fulladásig a tudómben tartottam az Álmos sordorta cigaretta füstjét, de bizony nem éreztem semmit. Nadine se.

Túlságosan az alkoholhoz vagy szokva, mondta Álmos, aki olyan magas volt, mint én, csak kétszer olyan széles. Az alkohol olyan, mintha egy huszonöt kilós kalapáccsal basznád fejbe magad, a fű meg olyan finom érintés, mint egy hangvilláé.

Keep off the grass, replikáztam. Szeretem a kezed, mondtam Nadine-nak, mert olyan munkás. Nem olyan puha, mint a pesti csajoké.

Barbara nem nagyon érdekelte Álmost, ezért én megszereztem neki Bikát. Bika oda is költözött a lányhoz, aki teljesen belezúgott. Nem csoda. Bika volt az a srác, aki orvoshoz fordult azzal a panasszal, hogy neki azután is kemény marad a farka, ha elmegy. Az orvos a praxisát ajánlotta volna föl cserébe és kidobta.

De egy nap megesett a baj. Az aranyzöcske levedlette hártáját, ahogy Béla mondta volna. Bika elment reggel dolgozni, de valahogy Barbara lakásának környékén akadt dolguk, és Bikára rájött a szarás.

Fölugrom, srácok, mondta a munkatársainak.

Nem engedlek be, mondta neki Barbara.

Miért?

Mert agyonversz.

A nyelvi nehézségek áthidalása végett Bika rugdosni kezdte az ajtót.

Shit, üvöltötte, betöröm az ajtót.

Ezt valamiképp Barbara is megértette, mert azonnal fordult a kulcs a zárban.

Valóban: görög volt a falóban, mondta volna Béla. Bika mint az őrült berontott a fürdőszobába, de azt azért észrevette, hogy a szobaajtó előtt legalább akkora pár férfi cipő áll, mint az övé. Szarás közben rájött, hogy csakis Álmosé lehet. Mivel kettejük verekedéséből a lakás romhalmazzá válása következett volna, ezért szó nélkül elment, *dolgavégezeten*.

Ez persze nem akadályozta meg abban, hogy este ne verje meg Barbarát.

Lehet, hogy még nyílnak a völgyben a kerti virágok, Zoli, mondta nekem a klubban. Lehet, hogy nem. De mindig a csajok a bűnösök.

Nézd, Barbara, mondtam a véraláfutásos szemű lánynak a pályaudvaron. A mostani fájdalom egy jövődó boldogság része, ami Lengyelországban vár rád. Ott vannak a te gyökereid.

De itt vagytok ti, mondta Barbara és zokogva a vállamra borult.

Az aranyzöcske, ha le is veti a hártóját, aranyzöcske marad, akartam neki mondani búcsúzóul, de aztán eszembe jutott, hogy majd eladtam volt Barbarát a vásárcsarnok talponállójában egy szemetesnek, aki „háztakarítónak” mondta magát.

Szóltanul simogattam mézszőke haját.

00000000////////

A kettes villamossal utaztam az Erzsébet hídtól a Margit hídig. Olyan volt az egész, mint egy városnézés: Buda Buddha módjára terpeszkedett a folyó túlsó oldalán, rejtélyesen, naptól bearanyozott háztetőivel. Az autók szélvédőinek csillámai a szélben. Mennyi egyforma kocsi, gondoltam. Három-négy típus volt az összes. A villamos katonaságától nem lehetett hallani semmit.

Néztem a Margit hidat, amelynek felrobbantásáról és '45 utáni állapotáról olyan pontos haraggal ír az örökösen sértődött és persze betiltott Márai. „Írhat még egy könyvet, építhet még egy hidat”, írta nem túl elismerően az „Egy polgár vallomásaiban”. Valójában a hidak és a könyvek sose folynak el. Nem tudni, miért, Magritte édesanyja úszott élém, amint a vizet néztem a hídról – az a mozdulat, amellyel a Saar folyóba ugrott, mikor a festő tízéves se volt.

*Au soleil parce que tu l'aimes
Je t'ai monté souviens en bien
Ténébreuse épouse que j'aime
Tu es à moi en n'étant rien
O mon ombre en deuil de moi-même.*

Apollinaire néhány sora járt a fejemben, ahogy a Margitszigetbe közeledtem. Szerettem a helyet, mert le lehetett ülni a fűre, végigheveredni az eget bámulva, csaholó kutyák, csacsogó szerelmespárok és pattogó labdák közepette. Egy kicsit Londont juttatta az eszembe, az első nagyvárost, amelyben két hétnél tovább laktam. Belém villant az a gyerekkori két hét a Szentkirályi utcában, ahol csak bizonyos időszakokban lehetett látni a napot. Az apám elvitt a vidéki gyerekek által kötelezően bejárt körbe: Állatkert, Vidám Park, na, és a Palatinus, mely utóbbi persze itt volt a szigeten. Ez a Dunától ölelt darabka föld viselte már a Nagyboldogasszony, Úr, Budai, Dunai, Nádor vagy Palatinus nevet is. Na, meg persze a Nyulak szigete is volt. Várak és kolostorok álltak volt itt, de inkább az ütött kést a szívembe, hogy Arany itt őszikélt, az öregedő Krúdynál (aki még az 55-öt se érte meg, csak 60 regényt) itt kapcsolták ki a villanyt.

A szökökutató sosem álltam, kikerültem, és addig gyalogoltam, amíg már csak gyp volt a talpam alatt. Feküdtem a fűvön, valami nemzeti ünnep lehetett, mert egy srác piros-fehér-zöld zászlóval a vállán ment át a szemhatáromon.

Micsoda hely az, ahol feltűnhet valaki azzal, hogy az ország színeit viselő zászló van nála?

Bánatosan bújtam a kéziratba, amelyben – mind jobban be kellett vallanom – keszekuszasága, szerkesztetlensége, alacsonyan szálló volta ellenére mégiscsak ott bujkált valami béke, megbocsátás, köszöretlen élc, mézes móka.

Magyar koponyák

Seemayer Vilibáld – igaz magyar ember lévén – mindent gyűjtött, ami a Nemzeti Múzeum számára fontos lehetett a magyar múltból. Eget-földet ígért Tömörkénynek, ha szerez neki egy marhalábszárcsontból készült korcsolyát, meg a hozzávaló *gusztonyt*, egy embernél magasabb, hegyes, vasvégű botot, amellyel a régi porlódiak lökték volt előre magukat a jégen. Meg is kapta egy jó ebédért. Mármost hogy ő ebédelt Tömörkényenél.

Seemayer bele volt pistulva az akkoriban divatos koponyatanba, a frenológiába is és meg volt győződve róla, hogy a porlódi ember feje a magyar fajta legszebb példánya.

Ünnep volt hát számára a következő vasárnap. Ilyenkor a városi Bérház előtt gyülekezett a nép, pipával, szivarral a szájukban tárgyalták meg az eseményeket. Seemayer fogott egy fotográfust, bevitte a Bérház udvarára, maga pedig kutakodni kezdett a tömegben alkalmas koponyák után.

Remek fej! Ez még remekebb. Ez aztán az igazi magyar!

Kiválogatott néhány embert, azokat állította a gép elé. Javában dolgoztak már, amikor kétségbeesetten rohan ki az udvarra Fodor Károly adóügyi tanácsnok.

Az istenért, Vilibáld, mit csinálsz?

Igazi porlódi koponyákat fotográfálok.

Aztán mire jó ez?

Felhasználom egy tanulmányomban.

Égyszóval mögjelönnék az arcképek valamelyik újságban?

Esetleg könyvben.

Hát akkó, Porlód nevibe kérlek, hogy né folytatd!

Ugyan már, miért?

Először is ezők az embörök, jórészt nem is porlódi származásúak, s csak a sok körsztözödés folyamán löttek magyarok. Ha akarod, mögmondom, melyiknek az eribe' csörgedöz túlnyomórészt szláv vagy cigány vér. Aztán mög, valami csuda folytán éppen a végrehajtóimat válogattad ki. Hidd el, most sé bírok velük. Mi lössz akkó, ha mögjelönnék égy könyvbe'?!'

Tanyai véreink

Büszke magyarok lakták a Város óriási tanyakörzetét is. Kifigurázták azt a porlódit, aki olyan feszes nadrágot hordott, hogy *a bolha ríva fakad alatta*; számon tartották a sok beszédű, vagyis *slingölt szájú, rúgott mönyecskéket*, akiket az uruk elkergetett, aztán az alsóvárosi *gavar* a *hitös* mellett tartott; vagy akár a pásztorok által megunt *szárnyekléjánnyokat* meg a *nótás Katákat* is.

Akármit rá lehetett fogni tanyai (de nem *tanyasi*) véreinkre, csak azt nem, hogy a szenvedélyük lett volna a gavalléria. Takarékosak voltak a végtelenségig, garast hiába ki nem adtak és tüneményesebben alkudtak a cigánynál is. Még a vasúti viteldíjból is szerettek volna lecsípni egy kicsit.

Nézze mán, no, mondta egy *külső embör* a pénztárosnak, a vasútnak sémmi az, ha égygel több vagy kevesebb embör ül rajta. Még ha mögérözné! De nem érzi.

Kedves tanyai szokásnak tartották azt is, hogy a *tarhonyás hasú* tanyai magyar sosem engedett el egy vendéget egy ajándékba adott alma nélkül. Hát ez is csak úgy van, hogy almából terem rendszerint a legtöbb. Meg aztán azt se a fáról szedték, hanem azt adták, amit levért a szél.

Szél Sándor, a tanyai költő és időjós nagyon szeretett dörgölözni a városi urakhoz, hosszasan elbeszélgetett a hivatalokban és kinézte az ember szájából a szivart. Gyün az újév, azt' majd gyün vele a malac!, mondogatta jelentősegteljesen. Soha élő ember nem látott Sándor bácsitól egy szem tökmagot se.

Rupa

A *külső világ* koronázatlan fejedelme kétségtelenül Pálffy Antal tanyai kapitány volt. A „tanyai kapitányság” intézményét azért hozták létre, hogy értelmes, módos gazdák össze tudják szedni közmunkáikra a tanyai népet. Később aztán az lett a dolguk, hogy a választásokon előkészítsék a lelkeket a kormánypárt számára. Már az első kísérlet sikerült: a rókusi plébános kibuktatta Hermann Ottót, a nagy természettudóst.

Ilyen kapitány volt a himlőhelyes arca miatt Rupának nevezett Pálffy Antal is, akit nagy becsben tartott minden hatósági ember. Hat gimnáziumot végzett, úgy látott hozzá a gazdálkodáshoz. A kisgazdák hiába hívogatták, se lakodalomba, se névnapra nem ment el sehova, mégis hallgatott rá mindenki.

Az embör többet iszik égyg-két pohár borra', azt' mingyár e'veszti a tekintélyit, mondogatta.

Hangyaszorgalommal gyűjtögette a vagyonát. Nem félt a munkától: olyan ereje volt, hogy hetvenéves korában fogadásból fölemelt egy ökröt. (1907-ben halt meg 87 éves korában.)

Egyszer a tanyán bérmált Dessewffy Sándor csanádi püspök. Rupa adta a díszebédet.

Szentatyám, mondta, hozok én magának ojjan bort, hogy a király is mögihatja! Harmincéves lösz ősszel, a magam szüretölése. Azúta palackba' hever a pincébe.

Lemegy az öreg Rupa, de sokáig elmarad. Amikor megjön, hatalmas palack van nála, ott tisztítja le róla a társaság előtt a pókhálót.

Mesés bor ez, mögvan harmincéves!, mondja és a dugóhúzóval erőlködik.

Ejnye, no, a fene beléd, de mögszorultá'!

Végre kipattan a dugó, a palackból pedig kiszáll egy kis légy és odarepül a kegyelmes püspök elé.

Akkoriban nagy viták estek a tanyavilágban arról, hogy meddig él egy légy.

Csak mosolyogtam a bajszom alatt. Aki azt hiszi, hogy művészetét írásban hátrahagyhatja, nemkülönben az, aki átveszi, együgyűséggel van telítve, gondoltam. Az eget néztem: csak a fecskéknek van igazuk.

távol

遠

kapcsolatteremtés

交

hall

近

támadás

攻

Csak a jó Isten tudta, hányadik pártkongresszus előestéje volt, ezt a négy jelet firkantotta TZ egy papírszalvétára a Hungária kávéház tükör előtti asztalánál a bejárat mellett. Póccsal, a költővel és Királlyal, az íróval ittak egész délután és mostanra már elfogyott a pénzük.

Minek ide szuperfoszfát / Amikor a muter hoz fát, rikkantotta a szomszéd asztaltól feléjük Balázs, aki költő létére halálpontosan füttyülni kezdte a normál „A” hangot. Neki még tartott a bora. Ha nem hiszitek, hogy ez az a hang, amelyhez minden hangszert hangolni kell, hívjátok a 117-822-es számot!

Pócs és Király egyáltalán nem tűnt olyanoknak, mint akik rohannának telefonálni.

Mit játszod meg magad ezekkel az írásjegyekkel, mondta Pócs, akinek löfeje rendkívül rövid testen szomorkodott. Tudtommal ma már a kínaiak is balról jobbra írnak.

Pócs sok mindent tudhatott Kínáról, tagja volt annak a vagy tucatnyi szélsőbalos ellenzékinek, akik a Beszélő című szamizdatot szerkesztették és írták. Csakhogy Pócs – ellentétben az ellenzékiek egy részével – nem állt rokonságban a pártelittel. Mögötte nem állt senki, csak a költészete. A verseit betiltották, de egyáltalán nem bánta. Vagy ki tudja. Napi egy liter cseresznyepálinkánál tartott már. Egész Magyarországon nem volt annyi cseresznyefa, mint amennyi pálinkát kimértek, talán ezért is állították elő földgázból.

Ez a négy szó: távol, messze – kapcsolatteremtés – hall – támadás, folytatta TZ, mintha mi sem történt volna, így nem jelent semmit nektek. Valójában azt mondja: a távorról beszélek, közletről támadok. Vagyis: egy távol fekvő országot kell szövetségessé választani és meg kell támadni a szomszédot.

Most mi a fenét akarsz ezzel mondani, mordult föl Király, akiben semmi hajlandóság nem volt az elvont dolgok, szimbólumok iránt – mindenre elszánt realista volt.

Mintha az este lökte volna az asztalukhoz: megállt előttük Cserke. Hírhedett kártyás, kurvás, lovis volt, de több színház is játszotta darabjait, volt miből. Már amikor nem kapott egy év szilenciumot alkotóházbéli zsidózás miatt. Most épp nem kapott.

Mi van, báránykáim, napoztatok, hogy így le vagytok égve? Évődve, de bizonytalan lábakon állt.

Egyikük se szólt semmit.

Na, akkor égessetek ki elem egy Adyt.

Az ötszázason, a kor legnagyobb értékű bankjegyén volt Ady szomorú arca, kicsit későn nyerte meg a csatát a disznófejű Nagyúr ellen.

Ártány az ólban, béklyó a barmon, mondta Király, aki ujjur szavakat gyűjtött. Bő ködmön, gyáva oroszlan. Az öreg orvost bosszantja a bosszu. Te gödény, mondta Cserkének.

Cserke disznószeme értetlenséget tükrözött.

Mik ezek?

Ujjur eredetű szavainkból néhány.

Hány van?

Kábé ötven.

Kábé kétszázharmincezer szótározott szavunk van, bőfögte Cserke, és rátenyerelt a márványasztalra.

Központi Bizottság! Pócs sötét apró, barna szemében tűz lobbant, egyáltalán nem a pálinkától. Ez azt jelentette nála: kábé. Pócs még ittasan is csöndes beszédű volt. Nyolcszáz ezer szavunk van, mondta Cserkének. De ha a határozókat, a főnévi és melléknévi igeneveket is beleszámítjuk, több mint egymillió.

Van kedvetek inni? Akkor gyertek velem. Cserke hátra se nézett.

Az utcán azt mondta egy részeg a másiknak:

Nekem mondd, rákosborzasztóinak, hogy messze van Újpest?!
Baszd ki anyádból a hajszálrugót!, okáda ki a másik.

Országomat egy loért, mondta Cserke színpadiasan. Mindannyian tudták, hogy a Kertész utcából mindig kifordul egy taxi.

Árpád gyakorlatiasabb volt, mondta Király a térdközépig érő kabátjában, amely egyetlen támasztéka volt. Ő azt mondta: egy országot a lovamért.

Munkásoköl: vasököl, odacsap, ahova köll, mondta az egyik, talán az újpesti részeg. Persze, mellé, tette hozzá a másik.

Némelyik emberrel csak vánszorog az élet, másnak meg túl rövid, jegyezte meg Pócs, a betiltott költő.

A Búsuló Juhászba, vetette oda foghegyről a taxisnak Cserke. Az unokabátyám küldött tízezer üres géppapírt Svédországból, folytatta. Képzéjétek el azt a vámost, akinek ezt mind el kell olvasnia.

TZ-nek mindig gyanús volt, hogy Cserke behívta a taxisofőrt is ebbe az éjszakai, budai kocsmába. Hátramaradt.

Figyeled, hogy teszi magát, mondta az egyik öreg pincér a másiknak Cserke háta mögött.

Cserke megetette, megittatta a három író, a taxist is vendégül látta.

Neked mi a foglalkozásod?, kérdezte TZ-től.

Diszpécsér, mondta TZ. A munkakönyvében valóban ez állt: Nadine így oldotta meg, hogy igazoltatáskor ne vigyék el TZ-t a rendőrök. Munkahelyének lennie kellett akkoriban mindenkinek ebben az országban.

Ha nem végzel fizikai munkát, sosem lesz belőled író, pöfögte Cserke. A kabátját nem vetette le. Szkanderozzunk, mondta Királynak. Cserke fiatal éveiben nehézatléta volt, még mindig azt hitte magáról, hogy erős, pedig csak kövér volt. Király, aki a börtönben tanulta ki ezt a sportot, egyből leszorította a kézfejét az asztalra.

Akkor nőt akart nekik szerezni, de udvariasan elhárították.

Az emberiség ötvenezer nemzedéknyi idő, mondta TZ, akit a bor fölbátorított. Négyszáz nemzedékkel ezelőtt még barlangban laktunk. Százötven nemzedékkel ezelőtt találtuk föl az írást. Tizenhat nemzedékkel ezelőtt a nyomtatást, egy nemzedékkel ezelőtt a számítógépet. Ma már percenként kettővel több ember születik, mint amennyi meghal.

Csak nem Magyarországon, mondta Cserke, s mintha egy külvárosi csehóban lenne, a földre köpött. Mit mondott Aczél-Appel elvtárs? Nem hirdetünk idillt, de a felesleges, órló gondoktól meg kell szabadítanunk az embereket. Figyelmünket a nagyközösség gondjaira kell irányítanunk, amelyek javarészt a mindnyájunk által elismert eredményekből, pozitív változásokból állnak.

Nekem az tetszett az írószövegségi beszédében, amikor azt mondta: Elvtársak, mi azokat a korlátokat valljuk!... Ez Pócs volt. Mi különbözteti meg a jó verset a rossztól? Hogy a jót a túlvilági hatalom diktálja, Weöres Sanyi manó szerint.

Király szemében az alkohol dühe villogott. Aczél mondta azt is, hogy az embereket úgy kell bevonnunk a politikába, hogy távol tartsuk őket tőle. Ebből lett a Hazafias Pépfront.

Cserke csekkel akart fizetni, de ezt akkoriban Magyarországon nem fogadták el. Végül a taxisnak kellett állnia a számlát. Király megígérte, hogy otthon kifizeti. A ta-

xiban azt dúdolta: Hull az elvtárs, mint a légy, nem baj, van belőle még. Üssed-vágyiad nem apád, majd csak feloszlik a Párt...

Jaj annak a népnek, amelynek ellenségei írják a történelmét, mondta Cserke feketén.

Amikor Király magas, karcsú, szőke felesége meglátta a négyesfogatot a kilencedik emeleti óbudai panellakásban, majdnem elsírta magát. Már a hajnal is hazament.

Király kifizette a számlát, és ittak tovább.

Minek aludni?, mondta. Aki valóra akarja váltani az álmait, keveset alszik.

TZ ott ült Cserkével szemben az asztalnál. Cserke hirtelen a fiatalember hosszú hajába kapott, a csuklójára tekerte, és leszorította a fejét az asztalra.

Engedj el, mert megöllek, hörögte TZ.

Cserke elengedte.

TZ az ablak alá ült Póccsal. Sakkozni kezdtek. Olyan részek voltak, hogy már beszéltek, se tudtak, de úgy sakkoztak, mint az angyalok. Legalábbis úgy hitték.

Reggel Cserkére tört az alkoholista önvád.

Hogy én megbántottam ezt a tiszta, egyenes gyereket!, zokogta. Az ablakhoz rohant, föltépte. Pócs és TZ reflexszerűen a lábára vetették magukat. Ott imbolyogtak előre-hátra a hatalmas testű Cserkével, míg Király vissza nem rántotta az ablakból. Egyikük sem sejtette, hogy Cserkét ötvenhatos dolgai miatt beszervezték volt, vagyis téglá, susogó, kagyló, fülemüle vagy vamzer volt – kinek mi tetszik.

Délelőtt útnak eredtek. A játszótéren, a gyerekek szeme láttára, Cserke letolta a nadrágját, és hugyozott egyet a homokozónál. Combközépig érő, világoskék, paraszti alsógatyája volt.

TZ mocskos disznóknak látta társait, egy szekér ördögnek. Mindig a nála külön emberek barátságára vágyott, de mindig a nála gyöngébbeknél kötött ki.

A taxit szabályosan elfoglalták. Amikor a sofőr megérezte a négyükből áradó szagot, ütni kezdte a volánt. Magát nem viszem el, mondta Cserkének, aki a mellette levő ülésen tornyosult.

Tényleg?, mondta Cserke és röhögött. Azonnal elaludt. A taxis segítséget kért társaitól rádión, de senki se jött. Erre befuvarozta az egész társaságot a Tímár utcai rendőrkapitányságra. Király, aki mintha kezdett volna kijózanodni, utána ment az épületbe.

Olyan vagyok, mint a farmeringem, mondta a kocsiban TZ Pócsnak. Kifakultam a mosásban: már nem engedek. De téged szeretlek. Szeretlek, mint az ingem.

Pócs nagy, borostás arcát felé fordította. Mosolygott. Ma délután, a pártkongresszuson Brezsnjev elvtárs nyelves puszit ad Kádárnak, aztán előveszi húgyfoltos gatyájából a Nagy Októberit. Akár ez itt ni, bökött Cserke felé a fejével.

Egy fiatal hadnagy jött ki az épületből a taxissal és Királlyal.

El tudják maguk intézni ezt a dolgot, nem?

Hát persze, mondta Pócs.

Én szerzek egy másik kocsit, mondta TZ és kiállt a sarokra. Négy író balhéja órákkal a pártkongresszus előtt nem kellett a rendőrségnek. Ezt nem tudta a taxis.

TZ leintett egy kocsit. Röviden elmondta, mi a helyzet.

Hányós?, kérdezte az öreg, sokat látott sofőr.

Á, dehogy, mondta TZ.

Akkor hozhatják!

000000000////////

A Dimitrov (vagy más néven Fővám tér) Tolbuhin marsallba torkollott. Kevés nép van, amely leigázóiról nevezte el körútjait, köztereit. Űgyet sem vetettem az útba eső becsületsüllyesztőkre, bár még mindig italmérések szerint tájékozódtam Pesten, amelynek bolgár eredetű neve kemencét vagy barlangot jelentett volt valamikor. A Kálvin térnél befordultam a Ráday utcába (hogy ezt mért nem keresztelték át?) és caplatam a Vörös Postakocsi felé, ahol Krúdy néhány személyes vacakját őrizték vitrinben a rossz modorú pincérek.

Ma az itt található kicsiny, belső udvarokat kerestem föl. Az egyikben ismertem egy kőpadot, amelyen halottak napján gyertyát szoktak gyújtani. Egy másikban a poroló szakrális négyszögétől nem messze egy kádban két kukoricát nevelt valaki. Leültem a padra. A körfolyosón az emberek a sámlikon és hokedlikon a nap járása szerint változtatták helyüket, krumplit hámoztak, borsót morzsoltak és beszélgettek. A második emelet magasságában összesűrűsödött a lecsónak, a rántott húsnak, a pörköltnek valami mély, egyetemes pesti szaga, amelyet szerettem. Űgyet sem vetettek rám (KÉ-REGETNI, KINTORNAZNI TILOS!) - csak ezt tiltotta a tábla a kapu alatt.

Elővettem a vak pap által rámtestált irományokat.

Bálóné

Volt akkora teremtménye a földnek, mint Blaha Lujza! 1922 telén hazament meghalni Porlódra. Mert hát a Főlsóvárosról indult valamikor Budapestre, ahol sokat kellett küszködni, míg fogalom lett belőle. Vonszol annyi népet magával a gyomor, mint amennyit a szív.

A savanyú káposzta addig valami alárendelt, szegény szagú étel volt, Bálónénál költemény lett belőle. A tejföl márvány csikokban úszott rajta, de nem annyira, hogy rejtekeiben elbújhasson a dagadó, tetején pedig mellőzés érje a gyöngye malackarmondádlit. Kenyeret talán sose sütöttek Bálónénál, a fonatos kalács járta ott. Azért volt minden tökéletes, mert Bálóné maga dirigált a konyhában, és a legkisebb porció is azal a gonddal készült, mint ami az előkelőségek tányérjára került.

Aki egyszer megfordult Bálónénál, az visszament máskor is. A patikusok választmányi gyűlése is ott tartotta üléseit. Ennél jobb reklámja nem lehetett a reklámot sose hajszoló vendéglőnek - mert ha ők nem félnek, akkor mi félnivalója lehet a keverékekre rászoruló emberiségnek?

A bohémek nála vertek tanyát, de súlyos politikai harcok estvéin itt pihente ki magát Tisza István is. (Jóllehet cigányt sose tartott Bálóné.)

Porlódról származó szokásához híven, vacsora végével megjelent érdeklődni, hogy ízlett-e minden? Szerényen elhárította a dicséreteket (épp ma bolondult meg a *lerni* azaz a sütő, mondogatta), aztán, hogy unszolták, leült a társaságba, megdedvesítette ajkát egy csöpp borral, és egy kis táblára krétával fölírta az elszámolást, s alig várta, hogy mindenki korán hazatérjen, mert szeretett idejében lefeküdni.

A háborúval járó fejadagok korában nagy veszedelem fenyegette Bálónét. De csodák csodája, mindig akadt valami „illetékes”, aki egy zsákocská liszttel kedveskedett, egy méltóságos úr, aki konflison érkezvén beszólt, hogy emeljék le a kocsiról a bebugyolált holmit, ami egy bödön zsír volt. Mindig akadt egy-egy jótét lélek, mert a szomorúságok idején az lett volna a még nagyobb szomorúság, ha Bálónénak is hideg marad a kéménye.

Féltékenység

Hogy Lipcsey Ádám miért vonzódott annyira Porlóddhoz, azt soha el nem árulta. Ügyvéd volt, befolyásos publicista, a Borsszem Jankó gyilkos szatirikusa, de a pesti nagyképűségek elől idejárt pihenni, legalább két szombatján egy hónapnak. Hogy mást ne mondjak, az ő ötlete volt a Vörösmarty-szobor mellékalakjait a koalíció tagjaiként ábrázolni, s a szobor feliratát imígyen megváltoztatni:

Hazudnak rendületlenül...

A felesége beteges, törekeny asszony volt, hagyta, hogy az ura rajongjon Porló-dért, ritkán mozdult ki hazulról. Legfeljebb azután érdeklődött vasárnap este a barátoktól, hogyan szórakoztak (Lipcsey mindig vitt magával egy művészt vagy tudóst, hogy ismerje meg a várost, meg a porlódiak főztjét).

Reiniger Simi volt az egyikük, nagy tréfacsináló. Tőle kérdezte meg egyszer Lipcseyné:

Olyan páratlan az a porlódi halpaprikás?

Simi ravaszul hunyorított:

Nem is az a fő, hanem a csárdásné! Tudja, nem akarok bajt keverni, de nagy a gyanúm, hogy Ádám a Bitóné kedvéért jár annyit Porlódra.

Milyen asszony az?

Nem lehet azt elmondani, mondta Simi. Láthatja abból, hogy Ádám szombatonként nem sajnálja a fáradságot érte.

Erre aztán működni kezdett a pesti dáma fantáziája. Halászcserda? Egyáltalán cserda az? Megelevenedett minden betyárromantika az asszonyban, a menyecske-kontyú pusztai démon ringó derekáról, a könyökön felül meztelen karjáról, a bokor átugrásához alkalmas kurta szoknyájáról, amelybe nem a tövis akad bele, hanem az éhes férfiszem.

Így hát egy szombat déli búcsúzkodáskor Lipcseyné is szedelőzködni kezd.

Hová készül, fiam?

Porlódra.

Tessék?!

Nagyon megkívántam azt a híres porlódi halpaprikást.

Hiszen az nagyszerű, lelkendezett Lipcsey. De nem árt meg az egészségének a hosszú utazás?

Áhá, gondolta a felesége, vissza akar tartani! Most már gyalog is lemegyek arra a híres Porlódra.

Sosem éreztem magam jobban, mondta a férjének.

Este megvolt a Bitó sógor csárdájában a fölséges vacsora. Csak Lipcseyné hiányolt valamit.

Hogy van a család?, kérdezte a csárdagazdát.

Köszönöm, kezit csókolom, csak mög vagyunk.

Hát a felesége egészséges?

Nincs annak sémmi baja.

Mondja meg neki, hogy életemben nem ettem ilyen jót.

De csak tessék azt néki szövényösen mögmondani!

Hát hol van?

Majd begyün.

Mikor?

Amikó annak a rëndje kívánja.

Az aransárga tejfölös lében úszó túrós csusza után egyszer csak beállít Bitóné és illedelmes régi szokás szerint megkérdezi, hogy jó volt-e minden. Ugyancsak a hagyományok követelik meg, hogy ilyenkor hágiék tetőfokára a dicséret.

A feleségöm! Bitó széles mozdulattal mutatta be élete párját.

Lipcseyné csak nézi az egyszerű, szolid polgári ruhás asszonyt, és mindjobban benapsugározódik az arca.

De Reiniger Simi nem azért volt Simi, hogy azt a napsugarat be ne felhőzze.

Micsoda ravaszok! Eldugták az igazi Bitónét, és mit tudom én kit küldenek most ide az ő képében!

Fölnevettem, s ez lett a vesztem. Fölfigyeltek rám. Mennem kellett.

meztévesztő 假

átjárás 途

meztámad 伐

Kuo 號

Az Őszök és Tavaszok, a Hadakozó Fejedelemségek korszakában Tyin hercege meg akarta kérni Jü uralkodóját: engedje át országán csapatait, hogy meztámadhassa Kuo-t. Hszün Hszi, a hadvezére azt tanácsolta neki:

Ajándékozza neki felséged legszebb jádáját és legjobb négyesfogatát, hogy megnyissa előttünk határait.

De a jáde családi kincsem és azok a lovak drágák nekem! Mi van, ha elfogadja az ajándékot, de nem enged át bennünket területén?

Nem fogadná el az ajándékot, ha nem adná meg a jogot. Ha beleegyeznek, olyan ez, mintha felséged egy másik kincstárba és egy másik istállóba helyezné értékeit, amely rövidesen úgyszólván az öné lesz.

Jü uralkodójának nagyon tetszettek az ajándékok. Tanácsadója, Kong-dze Tyicsi azonban óva intette őt:

Nem fogadhatja el felséged ezt az ajánlatot. Kuo, a szomszédunk, úgy véd bennünket, miként az ajkak védik a fogakat. Ha átengedjük Tyin csapatait, Kuo után mi is elesünk.

Az uralkodó nem hallgatott rá és átengedte Tyin seregét. Hszün Hszi legyőzte Kuo csapatait és meghódította az országot. Három évvel később meztámadta és megsemmisítette Jü országát is. Vitte a jádét és a négyesfogatot uralkodójának, aki megjegyezte:

A jáde éppoly jó, mint annak előtte, de a lovak öregebbek!

TZ-t pont ezzel tanította újabb és újabb kínai szavakra Béla (mint például a kvadriga: két kerekű, négyfogatú harci szekér), amikor a Váci utcai szomszéd fiatal párból a feleség szemét vetett reá. Ezt onnan tudhatta volna TZ (ha lett volna egy csöppnyi

esze), hogy a nő minden alkalmat megragadott a vele való gúnyolódásra. A közös telefon, amelynek használata során faldörömböléssel adták tudtul a másoknak, ha őt keresik, bepillantást engedett a nébernek TZ életébe. A nő szép is volt, hibátlan alakú és még okos is, de TZ-t zavarta a férj, akit még Porlódról ismert volt és kedvelt.

Leila, aki pszichológus volt egy üzemben, egy napon azzal állt elő, hogy most alakul az első pszichodramacsoport az országban, és jó volna, ha ő is részt venne benne. A férfinak fogalma sem volt róla, hogy a pszichodráma nem más, mint átmenet egy amatőr színjátszó csoport és egy irodalmi szeánsz között, amelyet természetesen egy amerikai faszkalap, bizonyos Moreno doktor talált ki. Azt mondta a lánynak:

A neurotikus az az ember, aki légvárakat épít. Minden nagyot a világon neurotikusok alkottak, ők alapították a vallásokat is, mondá Proust. A pszichopata az az ember, aki már e légvárakban él. A pszichiáter meg az az ember, aki beszedi a házbért. Egy csomó pénzt kér azért, hogy feltegye azokat a kérdéseket, amelyeket az ember nője ingyen is feltesz az embernek.

Leilának elkerelkedett zöldesbarna szeme, de így csak még szebb volt.

Szerinted örültek sincsenek? A lány megfeszítette pulóverében pompás melleit.

Mindannyian örültek születünk.

Némelyek azok is maradnak.

TZ elgondolkodva babrált egy hosszú hajcsimbókjával.

Unom, hogy ha az ember az Istenhez beszél, akkor imádkozik, de ha Isten szól hozzá, akkor skizofrén. Az emberek mindig örültek maradnak, és azok a legörültebbek, akik azt hiszik, hogy meg tudják gyógyítani őket.

A lány fölkacagott.

Minden eset egyedi és mindegyik nagyon hasonlít a másikhoz, tudod. De te, szerintem, félsz a pszichológusoktól.

Tőled félek, gondolta TZ, de azt mondta:

A pszichiátria legnagyobb hozzájárulása a filozófiához az a felfedezés, hogy a véce a lélek ülőkéje. Az ember, aki régen átkozta sorsát, ma önmagát átkozza és tejel a pszichiáternek. A pszichoanalitikus meg egy olyan ember, akinek van egy díványa és ezért pénzt kér.

Itt nem kell fizetni, mondta Leila. Hetenként egyszer találkozunk egy éven át, ennyit vállalunk. Csupa jó fej jön össze. És szép lányok! Leila TZ-re nevetett.

Te is?

Én is, mondta sokatmondóan a nő.

Na jó, egyszer elmegyek és kipróbálom.

A foglalkozás a Farkasréti temető közelében volt, egy villában. Leila egy barátnőjét is elhozta, bizonyos Nórát, aki klinikai pszichológus volt. TZ már a bemutatkozásakor tudta, hogy ezzel a lánnyal ő le fog feküdni. Tőle nem félt.

Ahogy leszálltak az 59-es villamosról, TZ két öregembert pillantott meg. Az egyik alacsony volt, borostás, hóna alatt egy kályhacsövet vitt. Fél arca tokába fült, szemöldökével együtt rángott simléderes sapkája. Nem sokkal előtte egy szikár, ősz, angolos felöltőt viselő, esernyős férfi haladt.

Mindketten a temető felé tartanak, mondta Nóra, aki kitalálta TZ gondolatát.

A foglalkozást a híres professzor két női tanítványa vezette. A résztvevők – vagy húszan – mind pszichológusok valának, kivéve Jorge-t, akit a kolumbiai kommunista párt tanítatott itt orvosnak, meg egy szakállas matematikust és persze TZ-t, aki most is ittas volt.

A dolog úgy működött, hogy mindenki eljátszhatta a maga választotta szereplőkkel saját konfliktusait. Önmaga is részt vehetett a jelenetben, vagy másokkal megrendezhette saját gondját-baját. A résztvevők benső hangként is csatlakozhattak a játékhoz – ezek persze többnyire a szeánszot vezető terapeuták voltak, akik Freud tudja miért, minden szituációt a nemiségbe kormányoztak. Klitorizmus, az interszexualitás, a panhipopituitarizmus – ilyen szavak röpködtek a levegőben.

TZ az első pillanattól naplót vezetett a találkozókról, akárcsak a terapeuták, akik nem is csináltak titkot belőle, hogy figyelik a résztvevőket.

Az első foglalkozás nagy csönddel kezdődött.

Szép időnk van, jegyezte meg TZ a mellette ülő lánynak, aki hülyéskedését félreértve rögtön vele kívánt játszani. Apjául választotta TZ-t. A játék szerint egy konyhában ültek.

Apu, ne fogdoss, kérlek, mondta a lány, kislányosra vékonyított hangon.

De hát nem fogdoslak, mondta TZ, aki még nem azonosult a szereppel.

Dehogynem. Simogassál, mondta a lány, és az ölébe ült.

Eridj innen, mert a seggedre verek, mondta TZ. A lány erre elsírta magát.

Na, ez is jól kezdődik, gondolta a férfi, akinek megfigyelési lapján valószínűleg minden alkalommal szerepelt az „ittas” kifejezés. Azt hitte, ezzel majdnem mindent elrontott, de tévedett. Szinte mindenki vele akart játszani. Volt ő apa, nagybácsi, férj, szerető, tanár, öccs, báty meg minden.

Legjobban Gusztit utálta a résztvevők közül, aki minden alkalommal szerepelni próbált. Ontelt, életképtelen alak volt, de nagy nőcsábásznak képzelte magát. Pipázott. Egyszer Leilát és Nórát választotta ki játszótársnak. A buszon akart velük megismerkedni. Állandóan azt hajtogatta:

Már ismerjük egymást.

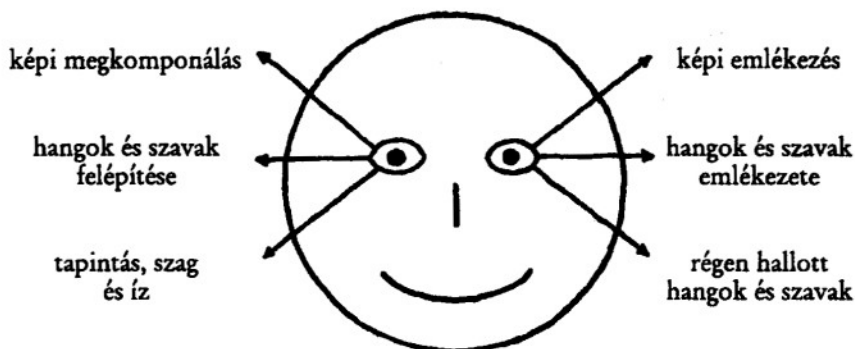
Miért érdeklik a nők jobban a férfiakat, mint fordítva?, mondta Nóra.

TZ ezt megjegyezte magának. Feltűnt neki egy Ágnes nevű szerencsétlen aggszűz. Jorge eljuttatta a többiekkel, hogy Eszter, akit tiniként ismert meg, négy és fél év után otthagya. Erre jön egy Anna nevű harmincas, akit bosszúból a férfi rúg ki. Ezután felbukkan Jorge életében Nika, aki fél évig jár vele, de attól való félelmében, hogy pillanatokon belül negyven lesz, inkább visszafogadja férjét, Tutut. TZ játszott a két éve különváltan élő férjet. Jorge-hoz ezután egy huszoneves lány tapad, akinek természetesen Nika miatt kell elvinnie a balhét. És így tovább, körbe-körbe, végeérhetetlenül. Egy hivatalnok külsejű srác állandóan TZ-be kötött, aki már laposüveggel jelent meg a foglalkozásokon. Leila minden áron le akarta győzni a szőke, különben jó nőnek látszó vezető terapeutát, de persze nem ment neki.

Gusztit egy ízben végre szerelmi csálódását akarta eljátszani, először az Emő nevű terapeutával; de aztán Leilát választotta, aki ki is rúgta őt. Gusztit gyerekesen viselkedett mindkét esetben, férfiatlanul. TZ egyszer az életben segíteni akart neki: szeretett volna feloldani a görcsöt Gusztiban. Az volt az elképzelése, hogy mint régi, kidobott szerető állítana be Gusztihoz és Leilához. Gusztiról azt hiszi, hogy egykori szerelme mostani társa. A szituációt nem sikerült megoldani, mert a Gusztit-Leila, a jelenet rendezője és a külső hangok mind állandóan az elhagyásról pofáztak. TZ-t legjobban az lepte meg, hogy a jelenlevők szinte kivétel nélkül úgy tartották, hogy helyre lehet hozni a kapcsolatot.

TZ a tizedik foglalkozás után lefeküdt Nórával. Ez hiányzott csak a boldogsághoz! A lány rögtön elmondta barátnőjének, Leilának a dolgot és TZ egyszer csak harapófogóban találta magát, mint Jü uralkodója, Tyin és Kuo országai között.

Menekülni próbált, de Nórát nem lehetett olyan könnyen levakarni. Egy nap rajzzal állított be hozzá.

Mi ez?

Ez egy neurolingvisztikai ábra. Kérdéseidre a szem mozgása azt árulja el, mire gondol épp az illető. Kivéve, ha balkezes vagy japán.

Az enyém?, kérdezte TZ.

Igen, mondta a lány. Talán segít a munkádban.

TZ a Nórától legmesszebbre levő székre ült, és azt mondta:

Kösz. De már mindegy. Én nem megyek többé abba a nevetséges bolhacirkuszba. Tudta, most erősnek kell mutatkoznia, különben nem szabadul.

Ezt nem teheted meg, most fél úton, mert megfogadtad, hogy végigcsinálod. Nóra barna szemére felhő ült.

Fogadta a fene! Unlak benneteket, mindenkit. Egyszerűen már nem tudtok nekem adni semmit.

A művészetednek sem?

A művészet nem feltétlenül terápikus hatású. A tükörben nemcsak a világ mutatkozik meg, de önmagad is, s ez a tudás jóvátehetetlenül megváltoztat. A képmáshoz kezdesz időmulni.

Nem értem, mondta Nóra, aki bármilyen odaadó volt, nem tudta feledtetni Nadine-t, ráadásul titkos költő volt. Széplélek.

TZ a rajzzal játszadozott.

A parasztok, de általában a vidékiek a hallgatásukkal együtt bonyolultabbak, mint ti. Négyetekből-ötötökből tudnék megírni egy eleven, porlódi figurát!

Felállt, sétálni kezdett a szobában.

De a legszomorúbb az az egészben, hogy ti még önmagatokat sem ismeritek. Ez volt a legremisztóbb ebben a fél évben: arra gondoltam, hogy ti egy állásra való alkalmasságról vagy arról döntötök, bolond-e egy ember, s közben azt sem tudjátok, kik vagytok. Ez ijesztő.

Megállt, megigazított egy vázát a polcon. Nemzeti színű papírzászló volt benne virág helyett.

Az igazság az, mondta halkan, hogy nem tudom, hol végződöm én és hol kezdődöttök ti. Ti persze örültek tartjátok azt, aki így beszél. Pedig az örült nem az, aki elvesztette a józan eszét, hanem az, aki mindent elvesztett, kivéve a józanságot.

A nagysztal

A Kass-kávéház nagyształa volt a legtüzesebb sarokasztal Porlódon. Itt folytak a legviharosabb vitatkozások, itt mentek csaknem ököre az emberek. Akik közül a legtöbbnek volt esze hozzá, hogy soha meg ne nősüljön, vagyishogy az öreglegények gyülekezőhelye volt ez.

Közülük az egyik legderűsebb szellem Lichtenegger Gyula volt, hosszú vergónia szivarjával a szájában, gyilkosan gúnyos arckifejezéssel az arcán. Történt egyszer, hogy Platz Bonifác tankerületi főigazgatót, a vasúti állomáson meglökdöste egy részeg iparossegéd. A hírt némileg felfújta a helyi sajtó, innen átvették a szenzációhajhász fővárosi lapok is, immár olyanképpen feltüntetve a dolgot, mintha Platzot lepedőben viték volna haza.

Akkor mondta Lichtenegger tompa hangján, lustás és kissé szagगतott beszédmódorában:

Érdekes dolog az, hogy ha égy papot möglök égy italos asztaloslegény az „Mögvert pap” címmel jelenik mög. Ellenbe' ha úgy helybe hagynak égy zugújságíró, hogy kanállal szödik össze, az erről szóló riport az „Inzultált hírlapíró” címet kapja.

Érdekes: ez az egy azóta sem változott.

Ennél az asztalnál esett meg az is, hogy a porlódi nagy árvíz képeinek megfestője, Vágó Pál, azt találta mondani Nyilassy Pálnak.

Druszám, dzsentlemenek tartod te magad?

Hogyne, hogyne!

Akkor miért rakod úgy keresztbe a lábadat, hogy a jobbik van a balon, mikor a dzsentlemen a balt helyezi a jobbra.

Na. Vannak dolgok, amiket tudni kell.

Eme nevezetes sarokasztalnál Brauswetter Ottó órásmestert, becenevén Spinglit lehetett a legjobb ugratni. Ugyanezen okból ő volt egyben az asztal poéngyilkosa is.

Teszem azt, valaki el akarta mondani azt a régi adomát, hogy sóért, paprikáért küldték a gyereket.

Spingli nyomban előrehajolt és egy felfedező arckifejezésével magyarázta:

Tudniillik a szülők kútték a bótba a gyereket, mer ott kapni söt mög paprikát.

Korán meghalt, önkezevel vetett véget életének. Azért a merészségéért, hogy az egész világgal dacolva jobban bízott a magyar koronában, mint a svájci frankban – a spekuláció éppen esedékes korszakában.

A Ströbl

Ismét egy régi kávéház, ami ráadásul Tömörkény István rokonságával volt kapcsolatban. Kimúlt ez is, a régi emberekkel együtt, mint a többi nevezetes kávézó, a Bergl, a Basevitz, a Szőlőfür (hogy hívhatnak így egy kávéforrást?), a sokkal jobb nevű Botrány, vagy a Sugi.

Este fél tizenegykor már eloltották a lámpást. Addig unatkozva sétálgatott az egyetlen pincér, hogy a vendégek – mármint Wagner Gyula és Kókay Gusztáv elolvasák az este érkezett bécsi lapokat.

Mit szól ehhez az ügyvéd úr?, szólalt meg nagyritkán Wagner.

Megbökött az ujjával egy közleményt, s átadta Kókaynak a lapot.

Kókay elolvasta, visszaadta.

Hát nagyon derék dolog ez, Wagner úr, nagyon derék!

Ennél több szó nem hangzott a kávéházban. Még a pincérrel se kellett beszélni, mert az úgysis tudta, hogy csak pikoló kapucíner volt a fogyasztás.

Csak akkor lehetünk komolyak, ha játszunk. Elnéztem a mászó, hintázó, labdázó gyerekeket, aztán fogtam a motyómat és elslattyoztam a Kinizsi utca sarkán leledző névtelen lélekmosodába egy pohár sörre. Ennél kisebb mértékegységet itt nem is mertek ismerni.

